

STORTINGET

Innst. 34 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 37 LS (2019–2020)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og lov om endringer i lov om Folketrygdfondet

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Tillit til finansiell informasjon og europeisk revisjonsregulering

Finansdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til ny lov om revisjon og revisorer (revisorloven). Lovforslaget vil erstatte den gjeldende revisorloven, lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer.

For øvrig gjelder proposisjonen forslag om avvikling av varaordningen for styret i Folketrygdfondet. Med lovforslaget rettes det også opp noen inkurier i finanstilsynsloven og sentralbankloven.

Formålet med lovforslaget er å bidra til å sikre tillit til regnskapsinformasjon og revisors uavhengighet og faglige kompetanse ved kontroll av slik informasjon. Loven gjennomfører også Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/56/EU, revisjonsdirektivet, som endrer Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF, samt Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 537/2014 om særskilte krav ved revisjon av foretak av allmenn interesse.

Lovforslaget bygger på det lovutkastet Revisor- og regnskapsførerlovutvalget har foreslått i NOU 2017:15 Revisorloven – Forslag til ny lov om revisjon og revisorer.

Revisor er allmennhetens tillitsperson ved revisjon av årsregnskap. Revisor skal utøve sin virksomhet med

integritet, objektivitet og aktsomhet. Revisjon skal bidra til at foretakenes finansielle rapportering oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisor skal utføre en uhildet og faglig kompetent kontroll av om regnskapet gir et riktig bilde av foretakets økonomiske stilling og resultat, og offentlig bekrefte resultatet av revisjonen i en revisjonsberetning. Revisor har også en viktig rolle i å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet. Tilgjengelig regnskapsinformasjon som de aktuelle brukerne kan ha tillit til, gir samfunnsmessige gevinster i form av mer effektiv ressursallokering, reduserte transaksjonskostnader, sikrere skattegrunnlag og likere konkurransevilkår.

EØS-komiteens beslutning nr. 102/2018 innlemmer revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen i EØS-avtalen. Gjennomføring av revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen forutsatte på tidspunktet for EØS-komiteens beslutning lovendring. Norge deltok i beslutningen med forbehold om Stortingets samtykke, jf. Grunnloven § 26 annet ledd.

Det bes på denne bakgrunn om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 102/2018.

1.2 Hovedpunkter i proposisjonen

1.2.1 *Revisors kompetanse og skikkethet*

Departementet foreslår at ordningen med registrert revisor faller bort, slik at det kun er statsautoriserte revisorer som er godkjente revisorer i Norge. Departementet foreslår at det skal kreves mastergrad i regnskap og revisjon for å få godkjenning som statsautorisert revisor. Revisors rolle som allmennhetens tillitsperson ved revisjon av regnskap tilsier at det stilles høye kompetansekrav for å bli statsautorisert revisor. Revisor må ha et

solid teoretisk grunnlag for å kunne oppfylle de forventningene samfunnet har til revisor. Revisor møter i økende grad et spesialisert og sammensatt næringsliv. Departementet mener derfor at det nå er ønskelig å kreve mastergrad for å kunne få godkjenning som revisor, og at en bachelorgrad derfor ikke lenger bør være tilstrekkelig.

Departementet foreslår videre at kravene til revisors etterutdanning skal styrkes. Det generelle kravet til antall timer økes fra 105 til 120 timer. Samtidig foreslås det å akseptere mer fleksible gjennomføringsformer for deler av timene, slik at det i større grad overlates til den enkelte revisor å vurdere hvilke behov den enkelte har.

Forslaget innebærer også at vilkårene om skikket for å få godkjenning som statsautorisert revisor styrkes. Departementet foreslår blant annet å klargjøre at godkjenning ikke skal gis til personer som har utvist en atferd som gir grunn til å anta at vedkommende ikke kan utøve yrket på en forsvarlig måte.

1.2.2 Endringer i revisors titler

Departementet foreslår at bare tittelen statsautorisert revisor skal brukes i den nye revisorloven. Departementet foreslår at de som i dag har tittelen registrert revisor, får tittelen statsautorisert revisorer fra lovens ikrafttredelse. Dette har sammenheng med forslaget om nye utdanningskrav og innebærer at godkjenningsformen registrert revisor, som krever bachelorgrad i revisjon, faller bort.

Etter gjeldende revisorlov er alle som er godkjent revisor, registrert i Revisorregisteret og har kunnet benytte tittelen «registrert revisor» eller «statsautorisert revisor». Det er imidlertid bare de revisorene som oppfyller kravene til å være «ansvarlig revisor», som har adgang til å påta seg revisjonsoppdrag og andre oppdrag som er regulert av revisorloven. De som er ansvarlige revisorer, må blant annet gjennomføre lovfastsatt etterutdanning og stille sikkerhet for sitt ansvar, jf. revisorloven § 3-7. Før de som ikke er oppført som ansvarlig revisor etter § 3-7 kan påta seg revisjonsoppdrag, må de dokumentere overfor Finanstilsynet at de oppfyller etterutdanningskravene.

1.2.3 Uavhengighet

For at allmennheten skal ha tillit til det arbeidet revisor har utført, er det avgjørende at revisor er objektiv. Lovregler om uavhengighet skal sikre denne objektiviteten og tilliten. For å unngå at revisjonskundene ikke kan gjøre seg nytte av revisors kompetanse og kjennskap til den konkrete virksomheten, bør ikke reglene om uavhengighet være strengere enn det som er nødvendig for å sikre at revisor er uavhengig. At revisor er og oppfattes som uavhengig, er avgjørende for å kunne fylle rollen som allmennhetens tillitsperson.

Det nye revisjonsdirektivet innebærer et utfyllende sett av uavhengighetsregler, og departementet mener at disse i det vesentligste bør gjennomføres uten særnorske tillegg.

Revisjonsforordningen har ytterligere regler om revisors uavhengighet. Forordningen fastsetter at selskaper som reviderer foretak av allmenn interesse, som hovedregel ikke kan ha oppdraget i mer enn ti år. Forordningen åpner på dette punktet for nasjonale tilpasninger. Perioden kan forlenges hvis revisor blir gjenoppnevnt etter utløpet av de ti årene etter en anbudsprosess. Gjenoppnevning kan ikke skje for mer enn ti nye år. Departementet mener at denne nasjonale valgmuligheten bør benyttes. Departementet mener at dette er en forsvarlig løsning, og at man derfor bør la hensynet til foretakenes frie revisorvalg være avgjørende.

Revisjonsforordningen forbyr videre revisor for foretak av allmenn interesse å yte visse tjenester til revisjonskunden, for eksempel kan regnskapsføring og juridiske tjenester ikke ytes. Forordningen åpner for enkelte nasjonale unntak. Departementet foreslår at disse anvendes, med unntak av skatterådgivning og verdsettelsestjenester. Departementet mener at disse formene for rådgivning innebærer en så stor trussel mot revisors uavhengighet at det ikke er forsvarlig å tillate dem.

1.2.4 Revisjonsutførelsen – god revisjonsskikk og profesjonell skepsis

Departementet foreslår å videreføre det sentrale prinsippet om at revisor skal utføre lovfestet revisjon i tråd med god revisjonsskikk. Kravet innebærer en videreføring av gjeldende rett, og god revisjonsskikk vil fortsett bygge på anerkjente internasjonale revisjonsstandarder. Det er snakk om en rettslig standard som utvikler seg over tid i tråd med beste praksis i bransjen. Kravet vil supplere revisorlovens krav til utførelse av revisjonen.

Videre foreslås det at revisor skal utføre revisjonen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon i regnskapene som skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Profesjonell skepsis er helt nødvendig for at revisor skal kunne ivareta rollen som allmennhetens tillitsperson. Departementet mener derfor det er viktig at loven presiserer dette.

Lovforslaget presiserer også en rekke andre plikter som revisor har i forbindelse med utførelsen av lovfestet revisjon. Revisor skal opparbeide seg en forståelse av virksomheten, dens interne kontroll og andre forhold som kan være av betydning for virksomheten. Revisor skal vurdere om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for at foretakets bokføring er i samsvar med gjeldende lovkrav. Revisor skal videre vurdere risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet.

1.2.5 *Revisors kommunikasjon*

Revisors kommunikasjon med brukerne av regnskapet går som hovedregel gjennom revisjonsberetningen. Etter lovforslaget skal revisjonsberetningen vise resultatet av den lovfestede revisjonen. I revisjonsberetningen skal revisor beskrive hva revisjonen har omfattet, og uttale seg om regnskapet etter revisors mening gir et rettviseende bilde, og om regnskapet oppfyller gjeldende lovkrav.

Revisjonsforordningen krever videre at revisjonsberetningen for foretak av allmenn interesse blant annet skal beskrive de vesentligste risikoer for vesentlig feilinformasjon, oppsummere hvordan risikoene er fulgt opp, og redegjøre for forhold ved foretaket som har stått sentralt i revisjonen.

En viktig del av arbeidet til revisor er kontakten med det reviderte foretaket. Revisor må under sin revisjon ha kontakt med den revidertes administrasjon, inkludert daglig leder og lederen for økonomifunksjonen, for å skaffe seg et grunnlag for å konkludere i revisjonsberetningen. Revisor skal følge opp forhold som revisor mener ikke er i tråd med gjeldende lovkrav, og revisor har dermed en viktig avdekkende og forebyggende rolle med tanke på feil i regnskapet. Der den reviderte etter revisors vurdering ikke følger opp påpekte forhold på en tilfredsstillende måte, er det nødvendig at revisor følger videre opp med formell skriftlig rapportering til foretakets ledelse, normalt styret. Departementet foreslår at det gjeldende lovkravet om at revisor i slike tilfeller skal sende nummererte brev til den revidertes styre, videreføres.

1.2.6 *Plikter for det reviderte foretaket*

Revisjonsplikt innebærer en plikt til å se til at årsregnskapet blir revidert av en statsautorisert revisor eller et godkjent revisjonsselskap. Grensene for revisjonsplikt for aksjeselskaper berøres ikke av dette forslaget. Departementet foreslår at reglene om revisjonsplikt forenkles slik at grensene for revisjonsplikt for andre foretaksformer samordnes med de som gjelder for aksjeselskap. Departementet foreslår videre at alle foretak under tilsyn av Finanstilsynet skal være revisjonspliktige.

Gjeldende lovs bestemmelse om at styret hvert år skal avholde et møte med revisor uten at daglig leder er til stede, foreslås videreført, men flyttes til aksjeloven. Annen selskapslovgivning skal vise til aksjeloven på dette punktet. Departementet går inn for å utvide formålet med møtet noe. Styret og revisor skal drøfte sentrale regnskapsmessige forhold og andre forhold som revisor mener styret bør informeres om.

Revisjonsdirektivet fra 2006 oppstilte krav om at foretak av allmenn interesse som hovedregel skal ha revisjonsutvalg. I gjeldende revisorlov er ikke revisjonsutvalget et eget selskapsorgan, men et arbeidsutvalg for styret. Denne løsningen harmonerer best med den al-

minnelige selskapsretten og foreslås videreført. Det samme gjelder bestemmelser om at det samlede styre kan ivareta revisjonsutvalgets oppgaver i nærmere angitte foretak. Endringene i revisjonsdirektivet og forordningen oppstiller klare krav til revisjonsutvalgets kontakt med valgt revisor og til revisjonsutvalgets oppgaver for øvrig. Blant annet skal revisjonsutvalget ha en sentral rolle i forberedelsen til valg av revisor.

1.2.7 *Tilsyn*

Et uavhengig og faglig kompetent tilsyn er sentralt for å sikre etterlevelse av pliktene i revisorloven. Finanstilsynet skal godkjenne, føre tilsyn med og treffe vedtak om reaksjoner overfor både revisorer og revisjonsselskaper. Både revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen legger opp til at tilsynsmyndigheten skal ha vidtgående hjemler med tanke på å innhente informasjon og til å treffe vedtak overfor den enkelte revisor eller revisjonsselskap. Finanstilsynets adgang til å hente inn informasjon fra revisorer og revisjonsselskap følger hovedsakelig av finanstilsynsloven, mens det i forslaget er lagt opp til nye reaksjonsmuligheter for Finanstilsynet.

Videre stiller både revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen krav om at revisorer og revisjonsselskaper skal være underlagt periodisk kvalitetskontroll. Lovforslaget gir grunnlag for å videreføre at Den norske Revisorforening fører kvalitetskontroll på vegne av Finanstilsynet med revisorer som ikke reviderer foretak av allmenn interesse minst hvert sjette år. Kvalitetskontroll med revisorer for foretak av allmenn interesse kan bare utføres av Finanstilsynet og skal skje minst hvert tredje år. Annet tilsynsarbeid enn periodisk kvalitetskontroll, gjennomføres av Finanstilsynet uavhengig av om revisor reviderer foretak av allmenn interesse. Revisjonsforordningen fastsetter nærmere plikter for foretak av allmenn interesse og oppstiller krav om offentlig tilsyn med at disse pliktene etterleves av disse. Det skal blant annet kunne gis pålegg om retting. Det foreslås at tilsynsoppgavene legges til Finanstilsynet, og at gjennomføringen skjer ved endringer i finanstilsynsloven og verdipapirhandeloven.

1.2.8 *Reaksjoner*

Dersom revisor eller et revisjonsselskap overtrer bestemmelser i revisorloven eller relevante bestemmelser i annen lovgivning, kan revisor bli møtt med ulike former for reaksjoner.

Lovforslaget innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende rett om revisors erstatningsansvar. Revisor eller et revisjonsselskap kan bli erstatningsansvarlig hvis en regnskapsbruker lider tap som en følge av forsettlig eller uaktsomme brudd på lov- eller ulovfestet rett. Lovforslaget innebærer likevel en endring ved at domstolene kan legge vekt på ansvarsfordelingen mel-

lom revisor og den reviderte hvis det i unntakstilfeller blir aktuelt å lempe ansvaret.

Når det gjelder reaksjoner fra det offentlige, vil tilbakekall av revisors godkjenning fortsatt være en sentral reaksjon ved brudd på revisors plikter. Vedtak om tilbakekall kan rettes både mot revisorer og revisjons-selskaper. Etter lovforslaget kan Finanstilsynet kalle tilbake en godkjenning hvis en revisor må anses uskikket som følge av brudd på lov eller forskrift som er grov, eller ved flere overtredelser som til sammen er grove, eller hvis revisor blir illikvid eller andre vilkår for godkjenning ikke lenger er til stede. Finanstilsynet kan suspendere godkjenningen hvis revisor er siktet for et forhold som kan medføre tilbakekall, inntil straffesaken er avsluttet. Departementet mener at Finanstilsynet også bør ha hjemmel til å kunne suspendere godkjenningen til et revisjonsselskap.

Endringsdirektivet og revisjonsforordningen innebærer at det stilles nye krav om å innføre effektive reaksjonsmuligheter mot revisor. Som eksempel er det nevnt overtredelsesgebyr, ledelseskantene og forbud mot å kunne undertegne revisjonsberetninger. Lovforslaget innebærer at Finanstilsynet gis adgang til å ilegge disse nye reaksjonsformene. Formålet er at Finanstilsynet skal ha større fleksibilitet ved valget av reaksjonsform, for dermed å kunne ilegge en hensiktsmessig reaksjon på bruddet. Overtredelsesgebyr skal etter forslaget kunne ilegges overfor både revisjonsforetak og revisor personlig. Ledelseskantene og forbud mot å kunne undertegne revisjonsberetninger vil rette seg mot en revisor personlig. Ledelseskantene og forbudet mot å kunne undertegne revisjonsberetninger skal kunne ilegges for inntil tre år.

Departementet foreslår også lovbestemmelser om at også foretak av allmenn interesse skal kunne ilegges overtredelsesgebyr.

Departementet foreslår videre enkelte endringer i revisorlovens straffebestemmelse. Anvendelsesområdet for straffebestemmelsen strammes inn noe slik at det kun er brudd på de mest sentrale bestemmelsene i revisorloven som kan gi grunnlag for straff. Forslaget innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende rett.

1.3 Bakgrunn, høring og videre innhold i proposisjonen

1.3.1 Endring av revisjonsdirektivet og ny revisjonsforordning

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/56/EU, Revisjonsdirektivet, som endrer Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 537/2014 om særskilte krav ved revisjon av foretak av allmenn interesse, revisjonsforordningen, ble vedtatt av Europaparlamentet og Rådet 16. april 2014. De to rettsaktene utgjør EUs revisjonspakke «EU-reform av revisjonsmarkedet».

Det overordnede formålet med EUs regulering av revisjon og revisorer er å bidra til kvalitet i den finansielle rapporteringen og et indre marked for revisjonstjenester i EØS.

Direktiv 2014/56/EU er et endringsdirektiv av direktiv 2006/43/EF. Dette bygger igjen på åttende selskapsdirektiv fra 1984 (direktiv 84/253/EØF). Direktivene har etablert harmoniserte krav i EU til revisors kvalifikasjoner og uavhengighet. Forordning (EU) nr. 537/2014 om særskilte krav ved revisjon av foretak av allmenn interesse avløser revisjonsdirektivets regler om revisjon av slike foretak. Revisjonspakken er en oppfølging av EUs arbeid med revisjon etter finanskrisen i 2008. Arbeidet bygger blant annet på utredningen «Audit Policy: Lessons from the Crisis» fra 2010 om revisjonstjenester i Europa. Kommisjonen fremhever seks hovedformål med reformen:

- Klargjøring og presisering av revisors rolle
- Styrking av revisors uavhengighet og profesjonelle skepsis
- Å gjøre toppsjiktet av revisjonsmarkedet mer dynamisk
- Å forbedre tilsynet med revisorer
- Å legge til rette for grensekryssende tjenesteyting innenfor revisjon av finansielle rapporter
- Å redusere unødvendige byrder for små og mellomstore bedrifter

Revisjonspakken innebærer at revisjonsdirektivet fra 2006 (2006/43/EF) endres på en rekke punkter. Etter direktivets artikkel 52 kan Norge fastsette strengere regler enn det som følger av direktivet. Endringene har til formål å bidra til finansiell stabilitet ved å øke tilliten til selskapers finansielle rapportering, eksempelvis selskaps regnskap. I kjølvannet av finanskrisen i 2008 fremhevet EU forbedret revisjon som et viktig virkemiddel for å reetablere tilliten i finansmarkedene. Et sentralt virkemiddel i direktivet er å øke kravene til harmonisering av EU-retten i reguleringen av revisorene. Direktivet bygger hovedsakelig på de hovedprinsippene som følger av revisjonsdirektivet fra 2006.

I revisjonsdirektivet av 2014 er det i en endring av artikkel 21 lagt til et mer presist krav om profesjonell skepsis som en del av revisjonen. I endringen i bokstav b fremgår det at revisor særlig skal utvise profesjonell skepsis når revisor gjennomgår ledelsens beregning av virkelige verdier, verdifall på eiendeler, avsetninger og framtidige kontantstrømmer som er relevante for foretakets evne til fortsatt drift. Videre er profesjonell skepsis betegnet som grunnleggende innstilling som innebærer å stille kritiske spørsmål, være oppmerksom på forhold som kan tyde på feilinformasjon som følge av feil eller misligheter, og vurdere revisjonsbevis på en kritisk måte.

Videre er det i endringsdirektivet inntatt mer detaljerte bestemmelser om revisors uavhengighet. I et nytt avsnitt nr. 4 i artikkel 22 om uavhengighet er det blant annet inntatt en bestemmelse om eierskap i finansielle instrumenter av revisor i det reviderte foretaket. I et nytt avsnitt nr. 5 er det tatt inn et forbud mot gaver til revisor fra det reviderte foretaket. Det er videre i et nytt avsnitt nr. 6 tatt inn regler om uavhengighet og sammenslåing av revisjonsselskaper. I en ny artikkel 22a er det inntatt regler om ansettelse av revisorer i reviderte foretak. Artikkel 22b inneholder nye regler om forberedelse av revisjonsoppdraget og vurderingen av uavhengighet.

Revisjonsdirektivet av 2014 inneholder krav til organiseringen og kvalitetsstyringen i revisjonsselskaper, artikkel 24a og 24b. Det er innført mer detaljerte bestemmelser om revisjonsberetningen i artikkel 28. Formålet er å sikre at medlemslandene har regler som gjør denne mer informativ for brukerne av beretningen. Tilsynsmyndigheten er styrket ved at det er innført nye sanksjonsmuligheter. I artikkel 30a i endringsdirektivet er det fremhevet hvilke sanksjonsmuligheter tilsynsmyndigheten skal ha adgang til å ha. Disse skal være tilgjengelig for tilsynsmyndigheten så fremt medlemslandet ikke har strafferettslige regler som gjelder for samme område, jf. artikkel 30 nr. 2 annet avsnitt.

Tidligere inneholdt revisjonsdirektivet bestemmelser rettet mot «foretak av allmenn interesse». Foretak av allmenn interesse er foretak som har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på regulert marked i et EØS-land, banker, kredittforetak og forsikringsforetak. Nå er pliktene for slike foretak regulert i forordningen. Forordningsteksten må vedtas ordrett, uten nasjonale tilpasninger.

Forordningen innebærer at det stilles strengere og mer detaljerte krav til revisjonen av foretak av allmenn interesse. Dette har sin bakgrunn i disse foretakenes sentrale posisjon i det finansielle systemet. Det stilles blant annet mer detaljerte krav til revisjonsberetningen. Det innføres plikt for foretakene til å bytte revisjonsselskap etter et visst antall år, se forordningen artikkel 17.

I artikkel 16 i forordningen er det inntatt mer detaljerte regler om hvordan foretak av allmenn interesse skal forberede og velge oppdragsansvarlig revisor. Etter artikkelen har revisjonsutvalget en helt sentral rolle i å forberede valget av revisor. Revisjonsutvalget skal etter artikkel 17 annet avsnitt lage en anbefaling til det ledende organet i det reviderte foretaket, hvor det blant annet skal begrunne sin anbefaling og legge ved to egnede alternativer som foretakets revisor. Foretaket skal følge anbudsprosessen i artikkel 17 tredje avsnitt ved valg av revisor.

Forordningen innebærer også et forbud for valgt revisor mot å tilby nærmere angitte tjenester i tillegg til revisjon til foretak av allmenn interesse. Artikkel 5 nr. 1

første avsnitt angir hvilken tidsperiode forbudet gjelder for. Nr. 1 annet avsnitt angir nærmere hvilke tjenester utenom revisjon som i utgangspunktet er forbudt å yte av revisor til en revisjonsklient. Dette gjelder blant annet nærmere angitte skattetjenester, tjenester som innebærer deltakelse i det reviderte foretakets ledelse eller beslutningstaking, bokføring og utarbeiding av regnskapsmessige spesifikasjoner og regnskaper, lønns-tjenester, nærmere angitte internkontrolltjenester, verdsettingstjenester og juridiske tjenester.

Etter artikkel 5 nr. 2 kan medlemsstatene forby andre tjenester enn dem som er oppført i nr. 1 om medlemsstaten anser at disse tjenestene utgjør en trussel mot revisors uavhengighet.

Etter artikkel 5 nr. 3 kan medlemsstatene likevel tillate at revisor utfører tjenester knyttet til utfylling av skatteskjemaer, identifisering av offentlige tilskudd og skatteinsentiver, bistand med skatteinspeksjoner, beregning av direkte og indirekte skatt samt utsatt skatt, yting av skatterådgivning og verdsetting. Slike tjenester kan i så fall kun gis om enkelte nærmere vilkår er oppfylt.

Videre setter artikkel 4 begrensninger i forholdet mellom revisjonstjenester og tilleggstjenester knyttet til størrelsen av vederlaget som betales til revisor. Etter artikkel 4 nr. 2 kan ikke det totale vederlaget for tilleggstjenester utgjøre mer enn 70 pst. av gjennomsnittet av vederlaget for lovfestet revisjon i løpet av de tre siste årene. Hvis revisjonsforetaket mottar mer enn 15 pst. av sitt totale vederlag fra ett foretak av allmenn interesse skal det gjøre revisjonsutvalget i det reviderte foretaket oppmerksom på dette, og i tillegg diskutere trusler mot revisors uavhengighet og tiltak satt i verk for å sikre uavhengigheten.

1.3.2 Revisor- og regnskapsførerlovutvalget

Ved kongelig resolusjon 2. oktober 2015 ble Revisor- og regnskapsførerlovutvalget oppnevnt.

Utvalget ble gitt utsatt frist for å avgi utredning av punktene 1–5 i mandatet (revisorloven) til 29. juni 2017. De resterende punktene er utredet i NOU 2018:9 Regnskapsførerloven.

Utvalget satte ned et underutvalg for å utrede spørsmålet om revisors erstatningsansvar. Underutvalget avga sin utredning 18. mai 2017.

1.3.3 Høring

Departementet sendte NOU 2017:15 Revisorloven på høring ved brev 4. september 2017. Høringsfristen var 4. desember 2017.

1.3.4 Proposisjonens innhold

Proposisjonen inneholder videre følgende kapitler:

- 3 Forholdet mellom revisor og regnskapsfører
- 4 Lovens virkeområde

- 5 Revisjonsplikt
- 6 Godkjenning av revisorer
- 7 Godkjenning av revisjonsselskaper mv.
- 8 Registering av revisorer og revisjonsselskaper
- 9 Etterutdanning og andre løpende krav til godkjente revisorer
- 10 Organisering av virksomheten
- 11 Uavhengighet og objektivitet
- 12 Revisors taushets- og opplysningsplikt
- 13 Revisjonens omfang og utførelse
- 14 God revisjonsskikk og anvendelse av revisjonsstandarder
- 15 Revisors rapportering
- 16 Dokumentasjon av revisjonsoppdrag
- 17 Aksept- og fortsettelsesvurderingen, fratreden og overføring av revisjonsoppdrag
- 18 Revisors plikter ved revisorbekreftelser
- 19 Revisors erstatningsansvar
- 20 Tilsyn
- 21 Reaksjoner
- 22 Særlige krav ved revisjon av foretak av allmenn interesse – plikter for revisor
- 23 Særlige krav ved revisjon av foretak av allmenn interesse – plikter for det reviderte foretaket
- 24 EØS-komiteens beslutning med tilpasninger
- 25 Forslag om å avvikle varaordningen for styret i Folketrygdfondet
- 26 Økonomiske og administrative konsekvenser
- 27 Merknader til bestemmelsene og endringene

Det vises til disse kapitlene for nærmere omtale.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at ny revisorlov og endringer i lov om Folketrygdfondet behandles i denne innstillingen. Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen i EØS-avtalen behandles i Innst. 35 S (2020–2021).

Komiteen viser til retdebrev fra finansministeren av 26. juni 2020. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til EØS-komiteens beslutning nr. 102/2018 om innlemmelse av revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen i EØS-avtalen. Komiteen viser videre til at revisjonsdirektivet og revisjonsforordningen krever lovendring, og rettsaktene gjennomføres i norsk rett med lovendringene fremmet i proposisjonen.

Komiteen viser til at lovforslaget skal bidra til å sikre høy tillit til revisjonstjenester og en moderne revisjonsregulering i Norge som er i samsvar med EØS-retten. At revisor er uavhengig, kritisk og objektiv, bidrar slik komiteen ser det, til bedre finansiell informasjon, et bedre konkurransegrunnlag, et riktigere skattegrunnlag og utgjør et viktig bidrag i kampen mot økonomisk kriminalitet.

Komiteen understreker viktigheten av revisors uavhengighet for at allmennheten skal ha tillit til arbeidet revisor har utført. Komiteen mener at det er avgjørende at revisor er og oppfattes som uavhengig for å kunne fylle rollen som allmennhetens tillitsperson.

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås at tittelen registrert revisor opphører, slik at den eneste formen for godkjente revisorer er statsautorisert revisor. Komiteen mener at både hensynet til mangfoldet og kompleksiteten i norsk næringsliv, internasjonalisering og revisors rolle som allmennhetens tillitsperson ved revisjon av regnskap tilsier at det stilles høye kompetansekrav for å bli statsautorisert revisor. Komiteen viser videre til at revisor i økende grad møter et spesialisert og sammensatt næringsliv, og komiteen har merket seg at det foreslås krav om mastergrad i regnskap og revisjon for å kunne få godkjenning som statsautorisert revisor, og at en bachelorgrad derfor ikke lenger bør være tilstrekkelig for å kunne være godkjent revisor i Norge.

Komiteen har merket seg at praksis fra kommunal og privat revisjonsvirksomhet formelt likestilles som grunnlag for å bli godkjent som statsautorisert revisor.

Komiteen viser til at det nye revisjonsdirektivet innebærer et utfyllende sett av uavhengighetsregler for å sørge for å øke revisors uavhengighet. Komiteen viser videre til at revisjonsforordningen forbyr revisor for foretak av allmenn interesse å yte visse tjenester til revisjonskunden, eksempelvis kan regnskapsføring og juridiske tjenester ikke ytes.

Komiteen viser til at det også foreslås endringer i reglene om Finanstilsynets reaksjonsmuligheter, revisors uavhengighet og krav til etterutdanning for statsautoriserte revisorer. Revisjonsforordningen innebærer økte krav til revisjonen av foretak av allmenn interesse.

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag, unntatt ny revisorlov § 3-3 fjerde ledd og tidspunktet for ikrafttredelse av endringene i lov om Folketrygdfondet.

Komiteen viser til at det i forbindelse med Stortingets behandling av kommuneloven 7. juni 2018 ble fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i revisjonsloven gjennom å likestille praksis fra kommunal og privat revisjon når det gjelder godkjenning som statsautorisert og registrert revisor.»

Komiteen viser til at når det gjelder revisjon av foretak av en viss størrelse, tilfredsstiller alle kommuner i Norge de regnskapsmessige størrelsestall, både når det gjelder antall ansatte, omsetning og balansestørrelser, oppgaver og bransjer. Komiteen viser videre til at revisor med det oppnår variert praksis og utfører revisjon etter de samme internasjonale standarder som private foretak. Slik praksis vil også innebære revisjon av andre organisasjonsformer enn kommunen, for eksempel kommunale foretak, interkommunale selskaper og stiftelser. Komiteen viser også til hensynet til rekruttering til offentlig revisjon.

Komiteen vil bemerke at kommunal- og fylkeskommunal revisjon er variert i sitt innhold, og at kravet om at revisor bør ha minst to års praksis med revisjon av regnskaps-, skatte- og merverdiavgiftspliktige foretak, ikke bør settes som kumulative krav. Komiteen ber på denne bakgrunn regjeringen sørge for reell likestilling mellom praksis fra kommunal og privat revisjon som grunnlag for godkjenning som statsautorisert revisor, og at regler om dette fastsettes i forskrift.

Komiteen stiller seg bak forslaget til § 3-3 andre ledd, slik som foreslått i Prop. 37 LS (2019–2020).

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Ny lov om revisjon og revisorer § 3-3 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler om praktisk opplæring for godkjenning som statsautorisert revisor, herunder gjøre unntak fra kravene i denne paragrafen. Departementet kan også gi regler om eksamen etter tredje ledd og om dokumentasjon av den praktiske opplæringen.»

Komiteen ber regjeringen sikre overgangsordninger som gjør at kandidater med bachelorgrad som er inne i et praksisløp med sikte på godkjenning som statsautorisert revisor etter dagens regler, blir ivaretatt.

Komiteen fremmer videre følgende forslag:

«I lov om endringer i lov om Folketrygdfondet gjøres følgende endring:

Endringene i lov om Folketrygdfondet trer i kraft den tid Kongen bestemmer.»

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

V e d t a k t i l l o v

om revisjon og revisorer (revisorloven)

Kapittel 1 Virkeområde og definisjoner

§ 1-1 Virkeområde

Loven gjelder revisjonsplikt, godkjenning av revisorer og revisors oppgaver.

Kongen fastsetter regler om lovens anvendelse for Norges økonomiske sone og for Svalbard, Jan Mayen og bilandene.

§ 1-2 Definisjoner

Med revisor menes det revisjonsselskapet som er valgt revisor og den statsautoriserte revisoren som er utpekt som oppdragsansvarlig revisor ved oppdrag om lovfestet revisjon. Hvis oppdraget ikke utføres av et revisjonsselskap, menes den statsautoriserte revisoren som er valgt revisor.

Med revisjonsforetak menes revisjonsselskap og statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon i eget navn.

Med lovfestet revisjon menes:

- a) revisjon av revisjonspliktiges årsregnskap
 - b) revisjon av årsregnskap for noen som ikke er revisjonspliktig, hvis et revisjonsselskap eller en statsautorisert revisor i revisjonsberetning eller på annen måte gir uttrykk for at regnskapet er revidert.
- Med revisorbekreftelse menes bekreftelse eller tilsvarende uttalelse avgitt av et revisjonsselskap eller en statsautorisert revisor i henhold til
- a) lov eller forskrift
 - b) krav fra offentlig myndighet
 - c) avtale når uttalelsen er ment til bruk overfor andre enn oppdragsgiveren
 - d) avtale når uttalelsen kun er ment til bruk for oppdragsgiveren og det ikke fremkommer av uttalelsen at revisorloven ikke gjelder for oppdraget.

Med revisors nettverk menes foretak som har avtale med revisor om bruk av likelydende navn, overskudds- eller kostnadsdeling, felles eierskap, kontroll eller ledelse, eller deling av vesentlige faglige eller forretningsmessige ressurser, og nettverket fremstår som et fellesskap.

Med foretak av allmenn interesse menes:

- a) foretak som har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på et regulert marked i et EØS-land
- b) banker
- c) kredittforetak
- d) forsikringsforetak.

Kapittel 2 Revisjonsplikt mv.

§ 2-1 Revisjonsplikt

Revisjonspliktige skal påse at årsregnskapet blir revidert av ett eller flere revisjonsforetak.

Følgende foretak er revisjonspliktige:

- a) aksjeselskaper, bortsett fra aksjeselskaper som i samsvar med aksjeloven § 7-6 ikke har revisjon av årsregnskapet
- b) allmennaksjeselskaper
- c) stiftelser
- d) foretak mv. som det føres tilsyn med etter finanstilsynsloven § 1
- e) øvrige regnskapspliktige hvis driftsinntektene av den samlede virksomheten eller foretakets balansesum er lik eller over terskelverdiene fastsatt i medhold av aksjeloven § 7-6, eller gjennomsnittlig antall ansatte utgjør ti årsverk eller mer
- f) andre som er revisjonspliktige etter annen lov eller forskrift.

Terskelverdiene i annet ledd bokstav e skal baseres på årsregnskapet for siste regnskapsår. Viser et årsregnskap driftsinntekter, balansesum eller årsverk som er lik eller over terskelverdiene, skal årsregnskapet for påfølgende regnskapsår revideres. For morforetak gjelder terskelverdiene for konsernet sett som en enhet.

§ 2-2 Plikt til å legge til rette for revisjonen

Den reviderte skal gi revisor adgang til å foreta de undersøkelser og gi de opplysninger revisor finner nødvendige for utførelsen av sitt oppdrag.

§ 2-3 Forbud mot begrensninger i det frie revisorvalget

En revisjonspliktig kan ikke ved avtale eller vedtekt pålegges å velge et bestemt revisjonsforetak eller et revisjonsforetak fra en liste eller lignende.

§ 2-4 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering

Ved sammenslutning av revisjonsselskaper fortsetter det sammensluttede revisjonsselskapet de revisjonsoppdrag som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslige omorganiseringer av et revisjonsselskap uten reelle endringer i eierforholdet og når et enkeltpersonforetak som nevnt i § 6-3 opptas i et revisjonsselskap.

Overføring av revisjonsoppdrag etter første ledd medfører ingen innskrenkninger i den revidertes adgang til å bytte revisor.

Revisjonsforetak som gjennomfører endring som nevnt i første ledd, skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding om endringen til de reviderte og Finanstilsynet.

Kapittel 3 Godkjenning som revisor

§ 3-1 Godkjenning som revisor

Finanstilsynet gir godkjenning som statsautorisert revisor til personer som oppfyller kravene i §§ 3-2 til 3-6.

§ 3-2 Utdanning

Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon eller en tilsvarende utenlandsk mastergrad.

Utdanningen skal sikre nødvendig teoretisk kunnskap som er relevant for lovfestet revisjon i Norge.

Hvis det er mer enn fem år siden utløpet av det kalenderåret kravene i første ledd ble oppfylt, må søkeren oppfylle kravene i § 5-1 første og annet ledd. Dokumentasjonskravet i § 5-1 fjerde til sjette ledd gjelder.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utdanningskrav for godkjenning som statsautorisert revisor, herunder krav til karakterer og dokumentasjon.

§ 3-3 Praktisk opplæring

Statsautorisert revisor skal ha minst tre års variert praktisk opplæring i revisjon av årsregnskap eller tilsvarende finansiell rapportering, også for konsern. Minst ett år av opplæringen skal gjennomføres etter at kravene i § 3-2 første til tredje ledd er oppfylt.

Minst to år av opplæringen skal gjennomføres i et revisjonsforetak. Inntil ett av disse årene kan i stedet bestå av praksis fra Riksrevisjonen, kommunal- eller fylkeskommunal revisjon eller skatterevisjon under veiledning av en statsautorisert revisor. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller godkjenne at begge årene består av praksis fra kommunal- eller fylkeskommunal revisjon under veiledning av en statsautorisert revisor.

Statsautorisert revisor skal ha bestått en eksamen som prøver revisors evne til å anvende teoretisk kunnskap i praksis og dokumenterer at vedkommende er egnet til å ha ansvar for oppdrag om lovfestet revisjon. For å ta eksamen må utdanning etter § 3-2 og minst to år av den praktiske opplæringen være gjennomført.

Departementet kan i forskrift fastsette regler om praktisk opplæring for godkjenning som statsautorisert revisor, herunder gjøre unntak fra kravene i denne paragrafen. Departementet kan også gi regler om eksamen etter tredje ledd og om dokumentasjon av den praktiske opplæringen.

§ 3-4 *Vilkår om å være skikket*

Godkjenning som statsautorisert revisor skal ikke gis til personer som

- a) ikke er myndig
- b) ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller
- c) er dømt for straffbart forhold som gir grunn til å anta at vedkommende ikke kan utøve yrket på en forsvarlig måte
- d) har utvist en atferd som gir grunn til å anta at vedkommende ikke kan utøve yrket på en forsvarlig måte.

Ved vurderingen etter første ledd bokstav d skal det særlig tas hensyn til om atferden har medført tilbakekall av en offentlig godkjenning eller tilsynsmessige reaksjoner, bestått i regelbrudd som er konstatert ved forvaltningsvedtak eller rettsavgjørelse eller gitt grunnlag for at vedkommende er ilagt konkurskarantene eller annet virksomhetsforbud.

Søker skal legge frem ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40.

§ 3-5 *Godkjenning av revisorer fra andre EØS-land og Sveits*

Godkjenning som statsautorisert revisor gis til person med revisorgodkjenning fra et EØS-land eller Sveits i samsvar med direktiv 2006/43/EF som endret ved direktiv 2014/56/EU, yrkeskvalifikasjonsloven § 8 og forskrifter gitt i medhold av loven.

§ 3-6 *Godkjenning av revisorer fra land utenfor EØS*

Finanstilsynet gir godkjenning som statsautorisert revisor til revisorer med revisorgodkjenning fra andre land enn et EØS-land eller Sveits dersom

- a) vedkommende består en egnethetsprøve som angitt i § 3-5,
- b) kravene til utdanning og praksis som vedkommende måtte oppfylle for å bli godkjent som revisor i hjemlandet, bestått egnethetsprøve og den yrkeserfaring vedkommende kan dokumentere, samlet sett innebærer kvalifikasjoner på minst samme nivå som etter § 3-2 og § 3-3, og
- c) vedkommende oppfylder vilkårene i § 3-4.

Godkjenning etter første ledd kan bare gis hvis statsautoriserte revisorer har tilsvarende adgang til godkjenning i det aktuelle landet.

§ 3-7 *Revisortitler*

Tittelen statsautorisert revisor kan bare benyttes av godkjente revisorer.

Betegnelsen revisor eller tilsvarende utenlandske betegnelser kan ikke benyttes av andre enn godkjente revisorer på en måte som utilbørlig gir inntrykk av at et regnskap eller annen informasjon er bekreftet i henhold til reglene i denne loven.

§ 3-8 *Deponering*

Finanstilsynet skal gi godkjenningen som statsautorisert revisor tilbake til den som frivillig har sagt fra seg godkjenningen, hvis vedkommende oppfylder kravene til etterutdanning i § 5-1 første og annet ledd og krav til skikkethet i § 3-4. Dokumentasjonskravet i § 5-1 fjerde til sjette ledd gjelder.

Kapittel 4 Godkjenning av revisjonsselskaper. Adgang for utenlandske revisjonsselskaper til å drive virksomhet i Norge

§ 4-1 *Godkjenning av revisjonsselskaper*

Finanstilsynet gir godkjenning som revisjonsselskap til foretak

- a) som er organisert som ansvarlig selskap, kommandittselskap, aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller samvirkeforetak,
- b) som har et styre hvor et flertall av både medlemmene og varamedlemmene i styret er revisorer som er godkjent etter denne lov, av myndighetene i et annet EØS-land eller av et land Norge har inngått avtale om gjensidig godkjenning av revisorer med,
- c) hvor godkjente revisorer eller godkjente revisjonsselskap innehar mer enn halvparten av stemmene i selskapets øverste organ,
- d) som er i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

I et revisjonsselskap der de ansatte har rett til å velge styremedlemmer, skal flertallskravet i første ledd bokstav b også oppfylles blant de styremedlemmene som ikke er valgt av de ansatte.

§ 4-2 *Adgang for revisjonsselskaper fra andre EØS-land til å drive virksomhet i Norge*

Et revisjonsselskap som er godkjent i et annet EØS-land, kan utføre lovfestet revisjon og oppdrag om revisorbekreftelser hvis revisjonsselskapet utpeker statsautoriserte revisorer som oppdragsansvarlig revisor for oppdrag om lovfestet revisjon og er registrert i Revisorregisteret.

Finanstilsynet skal registrere revisjonsselskapet i Revisorregisteret når det er godtgjort at revisjonsselskapet er godkjent i hjemlandet. Bekreftelse fra ansvarlig myndighet i hjemlandet skal ikke være eldre enn tre måneder. Finanstilsynet skal underrette ansvarlig myndighet i hjemlandet om registreringen.

Dokumentasjon som gjelder reviderte som er hjemmehørende i Norge skal oppbevares i samsvar med § 9-9 sjuende ledd.

Kapittel 5 Etterutdanning

§ 5-1 Krav til etterutdanning

En statsautorisert revisor skal ha gjennomført minst 120 timer relevant etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene eller i løpet av det inneværende og de to foregående kalenderårene. Etterutdanningen skal være innenfor fagkretsen for en mastergrad i regnskap og revisjon, jf. § 3-2 første ledd. Som relevant etterutdanning regnes

- a) strukturert opplæring
- b) undervisning, utarbeidelse av undervisningsopplegg, artikler og annet fagstoff, deltakelse i fagteknisk utvalgsarbeid, sensur ved eksamen og likeverdige aktiviteter med inntil 30 timer.

Etterutdanningen etter første ledd bokstav a) skal være tilstrekkelig og må minst dekke fagområdene finansregnskap, revisjon, verdsettelse og analyse, skatte- og avgiftsrett og foretaksrett.

Kravene til etterutdanning skal være oppfylt fra og med det fjerde årsskiftet etter at revisoren fikk godkjenning etter § 3-1.

Etterutdanningen skal dokumenteres. Dokumentasjon for strukturert opplæring skal være utarbeidet av den som arrangerer opplæringen og skal inneholde navn på arrangøren og den som står for opplæringen, tittelen på opplæringen, en kort beskrivelse av det faglige innholdet, dato for gjennomføring, antall timer deltakelse og opplæringsformen.

Revisoren skal kunne fremvise en samlet kronologisk oversikt over etterutdanning som er gjennomført i hver treårsperiode med opplysning om antall timer og fordeling på fagemner som angitt i andre ledd. For strukturert opplæring skal oversikten angi arrangør, tittelen på opplæringen og dato for gjennomføring.

Dokumentasjon etter fjerde ledd og oversikt som nevnt i femte ledd skal oppbevares i fem år etter utløpet av det kalenderåret etterutdanningen ble gjennomført.

Ved avvikling av foreldrepermisjon utover seks måneder utvides perioden i første ledd med ett år. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller og i en tidsbegrenset periode tillate et lavere krav til etterutdanning enn angitt i første ledd.

Kapittel 6 Revisorregister mv.

§ 6-1 Revisorregisteret

Finanstilsynet skal føre et offentlig register over statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper.

Statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper skal uten ugrunnet opphold gi melding til Finanstilsynet om endringer i registrerte opplysninger.

Departementet kan gi forskrift til utfylling av bestemmelsene i dette kapitlet.

§ 6-2 Opplysninger om statsautoriserte revisorer

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om statsautoriserte revisorer:

- a) navn, adresse og revisorregisternummer tildelt av Finanstilsynet
- b) navn, adresse, nettstedadresse og organisasjonsnummer på revisjonsforetak som revisoren er tilknyttet som partner, ansatt eller på annen måte
- c) om revisoren er registrert i et annet land, navn på tilsynsmyndigheten og revisorregisternummer tildelt i landet.

§ 6-3 Plikt til å registrere enkeltpersonforetak

En statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon i eget navn, skal registrere enkeltpersonforetaket i Foretaksregisteret.

§ 6-4 Opplysninger om revisjonsforetak

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisjonsforetak:

- a) navn, kontoradresse, postadresse og organisasjonsnummer
- b) revisorregisternummer tildelt av Finanstilsynet
- c) navn og revisorregisternummer på statsautoriserte revisorer som er tilknyttet revisjonsforetaket som innehaver, partner, ansatt eller på annen måte
- d) navn på kontaktperson og revisjonsforetakets nettstedadresse
- e) navn og adresse til hvert avdelingskontor i Norge
- f) navn og adresse på de andre foretakene i revisors nettverk eller opplysning om hvor slik informasjon er allment tilgjengelig
- g) om revisjonsforetaket er registrert i et annet land, navn på tilsynsmyndighet, revisorregisternummer og organisasjonsnummer i landet
- h) navn og adresse på medlemmer og varamedlemmer i styret og på daglig leder
- i) navn og adresse på aksjeeiere eller deltakere i revisjonsselskap.

Kapittel 7 Organisasjon og kvalitetsstyring

§ 7-1 Organisering av virksomheten og kvalitetsstyring

Revisjonsforetak skal ha forsvarlige rutiner for administrasjon, regnskap og informasjonssikring, samt kvalitetsstyring som sikrer at retningslinjer, rutiner og beslutninger blir fulgt i hele organisasjonen.

Kvalitetsstyringen skal omfatte et system for å sikre kvaliteten på lovfestet revisjon og oppdrag om revisorbekreftelser. Systemet skal minst omfatte retningslinjer og rutiner for utførelsen av lovfestet revisjon og oppdrag om revisorbekreftelser, veiledning, kontroll og gjennomgang av arbeidet til medarbeiderne på slike oppdrag og oppdragsdokumentasjon. I et revisjonsselskap skal en statsautorisert revisor ha ansvar for systemet for

kvalitetsstyring. Systemet skal evalueres årlig. Funn fra evalueringen og forslag om endringer i systemet skal dokumenteres.

Kvalitetsstyringen skal omfatte retningslinjer og rutiner for å sikre at

- a) aksjeeierne eller deltakerne i et revisjonsselskap, samt medlemmer av styret i selskapet eller i et selskap som er knyttet til revisjonsselskapet gjennom felles eierskap, kontroll eller ledelse, ikke griper inn i utførelsen av en lovfestet revisjon på en måte som kan skape tvil om uavhengigheten og objektiviteten til den oppdragsansvarlige revisoren
- b) medarbeidere og andre som deltar i lovfestet revisjon eller oppdrag om revisorbekreftelser har nødvendig kunnskap og erfaring til å utføre sine oppgaver
- c) utkontraktering av funksjoner ikke svekker kvalitetsstyringen eller muligheten til å føre tilsyn med virksomheten
- d) forhold som kan true revisors uavhengighet håndteres forsvarlig
- e) bruk av systemer og rutiner samt tilgang på ressurser gir kontinuerlig og rettidig utførelse av oppdrag om lovfestet revisjon
- f) hendelser som har eller kan få alvorlige konsekvenser for lovfestet revisjon håndteres og dokumenteres.

Revisjonsselskap skal ha retningslinjer for fastsettelse av lønn, annen godtgjørelse og overskuddsdeling som er tilstrekkelige til å sikre kvalitet ved utførelsen av lovfestet revisjon. Honorar fra det reviderte foretaket for andre tjenester enn revisjon skal ikke gi grunnlag for fastsettelse av vederlaget til noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen.

Revisjonsforetak skal se til at de systemer, rutiner og retningslinjer som er etablert etter paragrafen her og revisjonsforordningen virker etter hensikten og gjennomføre tiltak for å utbedre eventuelle svakheter. Revisjonsforetaket skal dokumentere systemene, rutinene og retningslinjene og informere medarbeiderne om dem.

Oppfyllelsen av kravene i dette kapitlet skal tilpasses omfanget av og kompleksiteten i virksomheten. Revisjonsforetaket skal kunne vise at de retningslinjene, rutinene og systemene som er etablert, er egnet til å oppfylle kravene.

§ 7-2 Klientregister

Revisjonsforetak skal registrere følgende opplysninger om de reviderte:

- a) navn
- b) adresse
- c) oppdragsansvarlig revisor
- d) honorar for lovfestet revisjon for hvert regnskapsår
- e) honorar for andre tjenester for hvert regnskapsår.

Ved konsernrevisjon skal revisjonsforetaket som er konsernrevisor, også registrere opplysninger om oppdragsansvarlige revisorer for vesentlige datterforetak hvor det samme revisjonsforetaket er valgt revisor.

§ 7-3 Registrering av overtredelser og skriftlige klager

Revisjonsforetak skal registrere overtredelser av bestemmelser i denne loven eller revisjonsforordningen som gjelder oppdrag om lovfestet revisjon, samt tiltak som er gjennomført i den forbindelse. Det er ikke nødvendig å registrere mindre overtredelser. Revisjonsforetaket skal utarbeide en årlig rapport som gir en oversikt over tiltak som nevnt og gjøre den kjent internt.

Revisjonsforetak skal registrere skriftlige klager på utførelsen av oppdrag om lovfestet revisjon.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke ved revisjon av små foretak som nevnt i regnskapsloven § 1-6.

Registrerte opplysninger skal oppbevares i fem år.

Kapittel 8 Uavhengighet og objektivitet

§ 8-1 Overordnede krav til uavhengighet

Revisor skal være uavhengig av den reviderte i hele oppdragsperioden.

Revisor skal ikke utføre lovfestet revisjon hvis det foreligger en tilknytning mellom revisor og den reviderte som utgjør en risiko for egenkontroll, egeninteresse, partiskhet, fortrolighet eller press som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet. Revisor skal heller ikke utføre en lovfestet revisjon hvis et foretak i revisors nettverk eller noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen, har en slik tilknytning til den reviderte.

Revisor skal ikke utføre lovfestet revisjon dersom revisor har ivaretatt internrevisjonsfunksjonen det foregående regnskapsåret.

§ 8-2 Finansielle forbindelser til den reviderte

Revisor kan ikke ha en vesentlig og direkte eier- eller avkastningsinteresse i finansielle instrumenter utstedt eller garantert av den reviderte eller aktivt handle med slike instrumenter, unntatt finansielle instrumenter eiet gjennom diversifiserte ordninger for kollektive investeringer. Det samme gjelder for

- a) foretak i revisors nettverk
- b) oppdragsansvarlige revisorer i samme revisjonsselskap
- c) noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen.

Første ledd gjelder også for revisors nærstående eller nærstående av de som er nevnt i første ledd bokstav a til c. Med nærstående menes

- a) ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold

- b) mindreårige barn til vedkommende selv og til person som nevnt i bokstav a, som vedkommende bor sammen med
- c) slektninger som vedkommende bor sammen med og har bodd sammen med i minst ett år
- d) foretak som vedkommende selv eller noen som er nevnt i bokstav a til c har bestemmende innflytelse over eller sammenfallende økonomiske interesser med.

Revisor kan ikke eie finansielle instrumenter utstedt av et foretak i samme konsern som den reviderte eller et foretak med lignende tilknytning, hvis eierskapet kan medføre eller oppfattes å medføre en interessekonflikt, unntatt finansielle instrumenter eiet gjennom diversifiserte ordninger for kollektive investeringer. Det samme gjelder for de som er nevnt i første ledd bokstav a og c.

§ 8-3 Gaver

Personer eller foretak som nevnt i § 8-2 skal ikke motta gaver eller andre fordeler fra den reviderte som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet. Det samme gjelder for gaver eller andre fordeler fra foretak i samme konsern som den reviderte og foretak med lignende tilknytning.

§ 8-4 Deltakelse i beslutningstaking. Interessekonflikter

Revisor eller noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen, skal ikke delta i den revidertes beslutningstaking.

Revisor, et foretak i revisors nettverk, eller noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen, kan ikke ha et ansettelsesforhold, forretningsforhold eller annen forbindelse til den reviderte som kan medføre eller oppfattes å medføre en interessekonflikt.

§ 8-5 Vurdering av uavhengighet og tiltak for å sikre uavhengighet

Før et revisjonsforetak påtar seg eller fortsetter et oppdrag om lovfestet revisjon, skal revisor vurdere sin uavhengighet. Fornytt vurdering skal gjøres når revisor blir kjent med nye forhold eller ny informasjon som tilsier det. Hvis det foreligger forhold som kan reise tvil om revisors uavhengighet, skal revisor iverksette nødvendige tiltak for å sikre uavhengigheten.

Vurdering etter første ledd skal også gjøres hvis den reviderte blir overtatt av, slår seg sammen med eller overtar et annet foretak. Levering av andre tjenester enn revisjon skal vurderes særskilt. Revisor skal snarest mulig og senest innen tre måneder etter sammenslåingen avvikle forhold i strid med bestemmelsene i dette kapitlet.

§ 8-6 Forbud mot påvirkning

Revisjonsforetak skal sikre at eiere, styremedlemmer og ledende ansatte i revisjonsforetaket eller i et revisjonsforetak i revisors nettverk ikke griper inn i utførelsen av en lovfestet revisjon på en måte som kan reise tvil om uavhengigheten og objektiviteten til den oppdragsansvarlige revisoren.

§ 8-7 Honorar

Revisor kan ikke avtale betinget honorar. Honoraret kan heller ikke være helt eller delvis bestemt eller påvirket av levering av andre tjenester enn revisjon.

§ 8-8 Karensperiode for adgang til å tiltre ledende stilling hos den reviderte

Personer som har vært oppdragsansvarlig eller valgt revisor for den reviderte, kan ikke tiltre en ledende stilling hos den reviderte i en periode på ett år etter at vedkommende avsluttet sitt oppdrag. Ved konsernrevisjon gjelder dette også for personer som har vært oppdragsansvarlig revisor i vesentlige datterselskaper hvor det samme revisjonsselskapet er revisor.

Andre statsautoriserte revisorer som har vært direkte involvert i et oppdrag om lovfestet revisjon, kan ikke ta en stilling som nevnt i første ledd hos den reviderte i en periode på minst ett år etter at vedkommende var direkte involvert i oppdraget.

Kapittel 9 Revisors plikter ved lovfestet revisjon og revisorbekreftelser

§ 9-1 Formålet med lovfestet revisjon

Formålet med lovfestet revisjon er å skape tillit til at årsregnskapet oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, og ved dette blant annet bidra til å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.

Revisor er allmennhetens tillitsperson ved utførelse av lovfestet revisjon. Revisor skal utøve virksomheten med integritet, objektivitet og aktsomhet.

§ 9-2 Forberedelse og fortsettelse av revisjonsoppdraget

Før et revisjonsforetak påtar seg et oppdrag om lovfestet revisjon skal revisjonsforetaket be den revidertes forrige revisor opplyse om det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør påta seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger som nevnt og opplyse om begrunnelsen for sin fratreden. Opplysningene skal gis skriftlig hvis revisjonsforetaket ber om det.

Før et revisjonsforetak påtar seg eller fortsetter en lovfestet revisjon av et foretak som ikke er et lite foretak etter regnskapsloven § 1-6, skal det vurderes om revisjonsforetaket har nødvendig tilgang på kompetente personer, tid og ressurser til å utføre revisjonen og om

den oppdragsansvarlige revisoren har nødvendig godkjenning. Ved lovfestet revisjon av foretak av allmenn interesse skal revisor i tillegg vurdere de forholdene som er angitt i revisjonsforordningen artikkel 6.

§ 9-3 Oppdragsansvarlig revisor

Et revisjonsselskap skal utpeke én statsautorisert revisor som oppdragsansvarlig revisor for hvert oppdrag om lovfestet revisjon. Sikring av revisjonskvalitet, uavhengighet og kompetanse skal være de viktigste kriteriene for utpekingen. Revisjonsselskapet skal sørge for at den oppdragsansvarlige revisoren har tilgang på tilstrekkelige ressurser og personer med nødvendig kompetanse til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig måte, herunder kompetanse om gjeldende lovkrav for virksomheten.

Oppdragsansvarlig revisor skal være aktivt involvert i oppdragsutførelsen og sette av tilstrekkelig tid og ressurser til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig måte. Dette gjelder også en statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon i eget navn.

§ 9-4 Revisors plikter ved utførelse av lovfestet revisjon

Revisor skal vurdere om årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med gjeldende lovkrav.

Revisor skal vurdere om årsberetningen omfatter de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, om årsberetningen er konsistent med årsregnskapet, og om revisor, basert på kunnskapen opparbeidet gjennom revisjonen av årsregnskapet, har avdekket vesentlig feilinformasjon i årsberetningen.

Revisor skal utføre lovfestet revisjon i samsvar med god revisjonsskikk. Dette innebærer blant annet at revisor skal

- a) opparbeide seg en forståelse av virksomheten, den interne kontrollen og andre forhold som kan være av betydning for revisjonen, herunder gjeldende lovkrav for virksomheten
- b) vurdere om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for at foretakets bokføring er i samsvar med gjeldende lovkrav
- c) identifisere risikoene for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten de skyldes misligheter eller utilsiktede feil, herunder som følge av brudd på gjeldende lovkrav
- d) utforme og gjennomføre revisjonshandlinger for å håndtere de identifiserte risikoene
- e) innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for sin uttalelse i revisjonsberetningen.

Revisor skal utføre revisjonen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet som skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Revisor skal særlig utvise profesjonell skepsis ved vurdering av regnskapsesti-

mater knyttet til virkelige verdier, nedskrivninger av eiendeler, avsetninger, transaksjoner med nærstående parter og fremtidige kontantstrømmer av betydning for foretakets evne til fortsatt drift.

Utkontraktering av oppgaver er uten betydning for revisors ansvar og plikter.

Departementet kan i forskrift fastsette krav til utførelsen av lovfestet revisjon hvis det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 9-5 Kommunikasjon med styret

Revisor skal kommunisere skriftlig til styret om alle forhold som er fremkommet ved revisjonen og som styret bør gjøres kjent med for å kunne ivareta sitt ansvar og oppgaver, herunder vesentlige mangler i foretakets interne kontroll, brudd på bokføringsreglene og andre lovkrav og avdekkede misligheter. Revisor skal angi hva forholdet gjelder og hvilke konsekvenser det vil ha for revisjonen hvis forholdet ikke følges opp. Revisor skal se etter at de kommuniserte forholdene er behandlet av styret. Det skal fremgå av den skriftlige kommunikasjonen at den er gitt etter paragrafen her. I foretak som ikke har styre, skal kommunikasjonen skje til annet relevant ledelsesorgan.

Revisor skal nummerere sin skriftlige dokumentasjon som er avgitt etter paragrafen her.

§ 9-6 Rett og plikt til å trekke seg fra et revisjonsoppdrag

Revisor har plikt til å trekke seg fra et oppdrag om lovfestet revisjon når revisoren under sitt arbeid har påpekt vesentlige brudd på gjeldende lovkrav og den reviderte ikke iverksetter tiltak for å rette på forholdene. Revisor har ellers bare rett til å trekke seg fra oppdraget hvis revisor ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter denne loven eller det foreligger andre særlige grunner. Revisor skal varsle den reviderte i rimelig tid før revisor trekker seg. En revisor som har trukket seg, skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret.

§ 9-7 Revisjonsberetning

Revisor skal avgi en revisjonsberetning som viser resultatet av den lovfestede revisjonen. Revisjonsberetningen skal være skriftlig, datert, signert av oppdragsansvarlig revisor og angi hvor revisor er etablert. Revisjonsberetningen skal være på norsk eller samme språk som den revidertes årsregnskap. Revisjonsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold etter at årsregnskapet er utarbeidet.

I revisjonsberetningen skal revisor

- a) navngi den reviderte, hvilket årsregnskap som er revidert, og hvilket regnskapsregelverk som er anvendt ved utarbeidelsen av årsregnskapet

- b) gi en beskrivelse av hva revisjonen har omfattet, der det minst skal opplyses hvilke revisjonsstandarder som er anvendt
- c) uttale seg om årsregnskapet etter revisors mening gir et rettviseende bilde i samsvar med det regnskapsregelverket som er benyttet og om det oppfyller gjeldende lovkrav. Revisors konklusjon skal enten være uten forbehold, med forbehold eller negativ. Hvis revisor ikke har grunnlag for å konkludere, skal det opplyses at revisor ikke kan uttale seg
- d) ved bruk av presisering vise til forhold i årsregnskapet som revisor mener bør fremheves uten å ta forbehold
- e) opplyse om andre forhold som revisor på grunnlag av revisjonen anser at brukerne av revisjonsberetningen bør gjøres kjent med, herunder om det foreligger forhold som kan føre til ansvar for medlem av styret, bedriftsforsamlingen, representantskapet eller daglig leder
- f) uttale seg om årsberetningen etter revisors mening er konsistent med årsregnskapet og om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav
- g) basert på kunnskapen opparbeidet gjennom revisjonen av årsregnskapet angi om det er avdekket vesentlig feilinformasjon i årsberetningen og opplyse om arten av slik feilinformasjon
- h) uttale seg hvis det er vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan gi grunnlag for betydelig tvil om den revidertes evne til fortsatt drift.

Annet ledd bokstav f og g gjelder på samme måte for informasjon som er publisert separat og henvist til i årsberetningen i henhold til regnskapsloven § 3-3 b om redegjørelse om foretaksstyring, § 3-3 c om redegjørelse om samfunnsansvar og eventuelt § 3-3 d om rapportering om betalinger til myndigheter m.v.

Der revisjonen er utført av mer enn én revisor, skal revisorene bli enige om resultatet av revisjonen og avgi en felles revisjonsberetning. Hvis revisorene ikke blir enige, skal revisorene uttale seg om årsregnskapet i hvert sitt avsnitt i revisjonsberetningen og angi årsaken til uenigheten.

§ 9-8 Særlige krav ved revisjon av konsernregnskaper mv.

Konsernrevisor har ansvaret for at revisjonsberetningen til et morforetak også dekker konsernregnskapet.

Konsernrevisor skal gjennomgå og vurdere revisjon utført av andre revisorer som er nødvendig for konsernrevisjonen. For å kunne bygge på revisjon utført av andre revisorer, må konsernrevisor om nødvendig innhente samtykke til overføring av relevant oppdragsdokumentasjon. Hvis konsernrevisor ikke får gjennomgått og vurdert revisjon utført av andre revisorer, eller kon-

sernrevisors vurdering er at det ikke kan bygges på den utførte revisjonen, skal konsernrevisor sørge for ytterligere revisjonshandlinger.

Hvis konsernrevisor ikke får gjennomgått og vurdert revisjon utført av andre revisorer i samsvar med annet ledd, skal konsernrevisor underrette Finanstilsynet.

Hvis et datterforetak revideres av en revisor eller et revisjonsselskap fra et land utenfor EØS som ikke har gjensidig samarbeidsavtale om tilsyn, skal konsernrevisor oppbevare kopi av oppdragsdokumentasjonen til datterforetakets revisor som er relevant for konsernrevisjonen. Oppbevaringsplikten gjelder ikke hvis betryggende tilgang til dokumentasjonen er sikret ved avtale med datterforetakets revisor eller på annet vis.

Konsernrevisor skal på forespørsel fremlegge oppdragsdokumentasjon som nevnt i annet ledd for Finanstilsynet. Det samme gjelder oppdragsdokumentasjon som nevnt i fjerde ledd, med mindre konsernrevisor kan vise til forhold utenfor konsernrevisors kontroll som gjorde at dokumentasjonen ikke kunne fremlegges.

Hvis en revisor som reviderer årsregnskap for et morforetak, ber om det, plikter revisor i datterforetak å gi relevante opplysninger.

En revisor som reviderer årsregnskap for et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet, kan uten hinder av taushetsplikt gi relevante opplysninger og utlevere relevant dokumentasjon til en revisor som reviderer årsregnskap for et morforetak eller et foretak med investeringer i tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet. Dette gjelder også der et slikt foretak er hjemmehørende i et annet land, forutsatt at opplysninger og dokumentasjon overføres i samsvar med reglene i personvernforordningen. Revisoren som mottar opplysningene, har taushetsplikt etter § 10-1 første og annet ledd.

§ 9-9 Oppdragsdokumentasjon

Revisor skal dokumentere hvert oppdrag om lovfestet revisjon på en måte som er tilstrekkelig til å underbygge revisjonsberetningen og at revisjonen er utført i samsvar med §§ 9-2 til 9-8. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter og feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg i den anledning.

Revisor skal dokumentere vurderingene og tiltak for å sikre uavhengighet som nevnt i § 8-5.

Hvis et revisjonsforetak påtar seg en lovfestet revisjon i strid med den forrige revisorens råd, skal begrunnelse for dette dokumenteres.

Ved revisjon av foretak av allmenn interesse skal oppdragsdokumentasjonen omfatte de forhold som skal dokumenteres etter revisjonsforordningen artikkel 6 til 8.

Ved utføring av rådgivning eller andre tjenester for den reviderte skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og eventuelle anbefalinger.

Oppdragsdokumentasjonen skal sammenstilles og stenges for endring senest 60 dager etter at revisjonsberetningen er avgitt.

Oppdragsdokumentasjonen skal oppbevares i minst fem år etter at revisjonsberetningen er avgitt.

Departementet kan i forskrift fastsette krav til oppbevaringen av dokumentasjon.

§ 9-10 Revisors plikter ved revisorbekreftelser

Oppdrag om revisorbekreftelser skal utføres og dokumenteres i samsvar med god revisjonsskikk. Oppdraget skal utføres med profesjonell skepsis. Oppdragsdokumentasjon skal oppbevares i fem år etter at revisorbekreftelsen er avgitt. Kravet om god revisjonsskikk innebærer blant annet at revisor skal kommunisere med styret i samsvar med § 9-5 første ledd. Når grunnlaget for bekreftelsen ikke er lov eller forskrift skal revisor sørge for en klar forståelse av oppdraget.

Kravene til uavhengighet i § 8-1 første og andre ledd og § 8-5 første ledd gjelder tilsvarende for oppdrag om revisorbekreftelser.

Kapittel 10 Taushetsplikt og opplysningsplikt

§ 10-1 Revisors taushetsplikt

Et revisjonsforetak plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger som mottas i forbindelse med foretakets virksomhet, med mindre revisor i eller i medhold av lov er gitt plikt eller adgang til å gi taushetsbelagte opplysninger.

Revisor kan uten hinder av taushetsplikt

- a) gi opplysninger og adgang til dokumentasjon etter samtykke fra den som opplysningene gjelder
- b) gi opplysninger og adgang til dokumentasjon til en annen revisor som foretar kontroll av revisors oppdrag
- c) underrette politiet om forhold som gir grunn til mistanke om straffbar handling
- d) avgi forklaring og utlevere dokumentasjon til politiet når det er åpnet etterforskning i en straffesak.

Taushetsplikten etter første ledd og unntakene i annet ledd bokstav a og d gjelder tilsvarende for tillitsvalgte, partnere og ansatte, og for andre som deltar i utførelsen eller kontroll av revisjonsforetakets oppdrag.

Taushetsbelagte opplysninger kan ikke utnyttes i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Pliktene etter denne paragrafen gjelder også etter at oppdraget er avsluttet.

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om unntak fra revisors taushetsplikt overfor tilsynsmyndigheter i andre land.

§ 10-2 Revisors opplysningsplikt

Hvis en aksjeeier på generalforsamling, en deltaker i selskapsmøte, en møtende med stemmerett i organet som velger revisor, et medlem av bedriftsforsamlingen eller styret, eller daglig leder krever det, skal den oppdragsansvarlige revisoren gi opplysninger om forhold vedrørende den reviderte som revisor har fått kjennskap til i forbindelse med revisjonen. Plikten til å gi opplysninger gjelder ikke hvis det vil være til uforholdsmessig skade for den reviderte. Hvis et medlem av bedriftsforsamlingen eller styret anmoder revisor utenfor møte om å gi informasjon, kan revisor kreve å gi svar i møte i vedkommende organ.

Etter at et revisjonsforetak er valgt som revisor, skal forrige revisor gi ny revisor opplysninger og dokumentasjon om sitt revisjonsoppdrag når ny revisor ber om det og dette kan ha betydning for den fremtidige revisjonen.

Hvis den reviderte ikke oppfylder en plikt til å utlevere bestemte dokumenter til offentlige myndigheter, skal revisor etter forespørsel fra vedkommende myndighet utlevere kopi av slike dokumenter som revisor har i sin besittelse.

Kapittel 11 Erstatningsansvar

§ 11-1 Erstatningsansvar

En oppdragsansvarlig revisor plikter å erstatte skade som denne forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sitt oppdrag. Et revisjonsselskap er solidarisk ansvarlig med en oppdragsansvarlig revisor som har utført oppdraget på dets vegne.

Erstatningsansvar etter første ledd kan lempes når retten under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold, ansvarsfordelingen mellom revisor og den revidertes organer og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Det samme gjelder når det i særlige tilfeller er rimelig at den skadelidte helt eller delvis bærer skaden.

Kapittel 12 Særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse

§ 12-1 Gjennomføring av revisjonsforordningen

EØS-avtalen vedlegg XXII (forordning (EU) nr. 537/2014 om særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse og opphevelse av kommisjonsbeslutning 2005/909/EF, med tilpasninger til EØS-avtalen) (revisjonsforordningen) gjelder som lov med de endringer og tillegg som følger av protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Når det i loven her vises til revisjonsforordningen, menes forordningen slik den til enhver tid er gjennomført og endret etter første eller tredje ledd.

Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her og i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 12-2 Nasjonal tilsynsmyndighet

Finanstilsynet er nasjonal tilsynsmyndighet etter revisjonsforordningen artikkel 20.

§ 12-3 Revisjonshonorar

Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak unnta et revisjonsforetak fra kravet i revisjonsforordningen artikkel 4 nr. 2 om honorar fra andre tjenester enn revisjon i inn-til to år hvis særlige grunner foreligger.

§ 12-4 Adgang til å yte visse tjenester

En statsautorisert revisor eller et revisjonsselskap kan uten hinder av revisjonsforordningen artikkel 5 nr. 1 annet ledd utføre skattetjenester nevnt i artikkel 5 nr. 1 annet ledd bokstav a punkt i og punkt iv til vi, på de vilkår som er fastsatt i artikkel 5 nr. 3.

§ 12-5 Karensperiode for adgang til å tiltre ledende stilling hos den reviderte

Ved revisjon av foretak av allmenn interesse er perioden etter § 8-8 første ledd to år.

§ 12-6 Revisjonsforetak fra land utenfor EØS som reviderer foretak notert på regulert marked i Norge

Revisjonsforetak hjemmehørende i et land utenfor EØS som reviderer årsregnskapet til et foretak som er etablert utenfor EØS og som har utstedt omsettelige verdipapirer som er tatt opp til handel på et regulert marked i Norge, skal være registrert i Finanstilsynets register. Registreringsplikten gjelder ikke hvis den reviderte utelukkende har utstedt gjeldsinstrumenter og disse instrumentene har en pålydende verdi per enhet på utstedelsesdagen på minst 100 000 euro eller tilsvarende pengeverdi i annen valuta.

Finanstilsynet skal registrere revisjonsforetak som nevnt i første ledd etter bestemmelser i forskrift fastsatt av departementet. Registreringen er ikke en godkjenning som statsautorisert revisor etter § 3-1 eller revisjonsselskap etter § 4-1.

Finanstilsynet skal avregistrere revisjonsforetaket hvis vilkårene for registrering ikke lenger er oppfylt.

Departementet kan i forskrift pålegge meldeplikt og fastsette krav til melding for revisjonsforetak som er hjemmehørende i et land utenfor EØS og som reviderer foretak på regulert marked i Norge, og som ikke er registreringspliktige. Revisjonsberetning avgitt av et revi-

sjonsforetak som har registreringsplikt etter denne bestemmelsen, har ingen rettsvirkning hvis revisjonsforetaket ikke er registrert i Finanstilsynets register.

Registrerte revisjonsforetak er underlagt kvalitetskontroll etter § 13-1. Finanstilsynet kan gjøre unntak fra dette hvis det i løpet av de siste tre årene har vært utført kvalitetskontroll av revisjonsforetaket i et annet EØS-land eller i et tredjeland med likeverdig kvalitetskontroll.

Bestemmelsene om reaksjoner og sanksjoner i §§ 14-3 til 14-8 gjelder for revisjonsforetaket og den oppdragsansvarlige revisoren.

Departementet kan fastsette forskrift om registrering og tilsyn med registrerte revisjonsforetak.

Kapittel 13 Kvalitetskontroll mv.

§ 13-1 Kvalitetskontroll

Statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper er underlagt kvalitetskontroll av Finanstilsynet eller den tilsynet utpeker. Kvalitetskontroll foretas på grunnlag av en risikovurdering. Kvalitetskontroll av revisjonsforetak og oppdragsansvarlige revisorer som utfører lovfestet revisjon, foretas minst hvert sjette år.

Kvalitetskontrollen skal omfatte en vurdering av uavhengighet, ressursanvendelse, revisjonshonorarer og revisjonsutførelse. For revisjonsselskaper skal kvalitetskontrollen dessuten omfatte en vurdering av selskaps kvalitetsstyring. Resultatene av kvalitetskontrollen skal beskrives i en skriftlig rapport.

Merknader etter kvalitetskontrollen skal følges opp uten ugrunnet opphold.

Kvalitetskontrollen skal ta hensyn til omfanget av og kompleksiteten i revisjonsforetakets virksomhet.

Kontrollører skal ha den utdanning og erfaring som er nødvendig for å kunne utføre en kvalitetskontroll. En kontrollør kan ikke i løpet av de tre siste årene før en kontroll ha vært tilknyttet den kontrollerte som tillitsvalgt, partner, ansatt eller på annen måte. Finanstilsynet skal offentliggjøre en årlig rapport om resultatene fra kvalitetskontrollen.

Finanstilsynet godkjenner opplegget for kvalitetskontroll som utføres av andre enn tilsynet, og tilsynet kan gi instruksjoner om gjennomføringen av kontrollene.

§ 13-2 Tilsyn med standardsetting

Finanstilsynet har overordnet ansvar for tilsyn med fastsetting av standarder om revisjon, kvalitetsstyring og yrkesetikk.

Kapittel 14 Administrative tiltak, overtredelsesgebyr og straff

§ 14-1 Tilbakekall og suspensjon av godkjenningen til en statsautorisert revisor

Finanstilsynet kan kalle tilbake godkjenningen hvis en statsautorisert revisor må anses uskikket fordi vedkommende

- har overtrådt revisors plikter etter gjeldende lovkrav og overtredelsen er grov eller flere overtredelser til sammen er grove, eller
- ikke lenger oppfyller vilkårene i § 3-4.

Finanstilsynet kan suspendere godkjenningen hvis en statsautorisert revisor er siktet for et forhold som kan medføre tilbakekall, inntil straffesaken er avsluttet.

§ 14-2 Tilbakekall og suspensjon av godkjenningen til et revisjonsselskap

Finanstilsynet kan kalle tilbake godkjenningen hvis et revisjonsselskap

- ikke lenger oppfyller vilkårene i § 4-1 eller
- må anses uskikket fordi revisjonsselskapet har overtrådt sine plikter etter gjeldende lovkrav og overtredelsen er grov eller flere overtredelser til sammen er grove.

Finanstilsynet kan suspendere godkjenningen hvis et revisjonsselskap er siktet for et forhold som kan medføre tilbakekall, inntil straffesaken er avsluttet.

§ 14-3 Forbud mot å ha ledelsesfunksjon

Dersom en statsautorisert revisor har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, og overtredelsen medfører at vedkommende må anses uskikket til å ha ledelsesfunksjon i et revisjonsselskap eller foretak av allmenn interesse, kan Finanstilsynet fatte vedtak om at vedkommende ikke kan ha slik ledelsesfunksjon.

Et vedtak etter første ledd innebærer at personen ikke kan være medlem av styret eller daglig leder i et foretak av allmenn interesse eller i et revisjonsselskap.

Et vedtak etter første ledd kan gis for et tidsrom av inntil tre år.

Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her.

§ 14-4 Forbud mot å undertegne revisjonsberetninger

Dersom en statsautorisert revisor har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, og overtredelsen medfører at vedkommende må anses uskikket til å undertegne revisjonsberetning, kan Finanstilsynet fatte vedtak om at vedkommende ikke kan gjøre dette.

Et vedtak etter første ledd kan gis for et tidsrom av inntil tre år.

Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her.

§ 14-5 Overtredelsesgebyr

Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av

- § 7-1
- §§ 8-1 til 8-7
- §§ 9-2 til 9-10
- §§ 8-8 eller 12-5
- revisjonsforordningen artikkel 4, jf. § 12-3, om revisjonshonorar
- artikkel 5, jf. § 12-4, om forbud mot å levere visse tjenester
- artikkel 8 om gjennomgang av revisjonsoppdraget av en revisor som ikke har deltatt i revisjonen
- vedtak fattet med hjemmel i § 14-3 eller § 14-4.

Fysiske personer kan ilegges overtredelsesgebyr bare for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr når foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne, har overtrådt bestemmelsene nevnt i første ledd.

For juridiske personer kan det fastsettes overtredelsesgebyr på inntil 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsomsetningen etter siste godkjente årsregnskap. For et morselskap eller et datterselskap av et morselskap som skal utarbeide konsernregnskap etter direktiv 2013/34/EU, skal den relevante samlede omsetningen være den samlede årsomsetningen, eller tilsvarende inntekt etter relevante regnskapsdirektiver, etter siste godkjente konsernregnskap.

For fysiske personer kan det fastsettes et overtredelsesgebyr på inntil 5 millioner kroner.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kvalifisert skyldkrav for å ilegge overtredelsesgebyr.

§ 14-6 Momenter ved vedtak om overtredelsesgebyr

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av overtredelsesgebyr kan det blant annet tas hensyn til

- overtredelsens grovhet og varighet
- overtrederens grad av skyld
- overtrederens økonomiske evne
- hvor stor vinning som er oppnådd eller tap som er unngått ved overtredelsen
- tap påført tredjeperson som følge av overtredelsen
- i hvilken grad overtrederen har samarbeidet med Finanstilsynet
- tidligere overtredelser.

§ 14-7 Foreldelse mv.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes fem år etter at overtredelsen har opphørt. Fristen avbry-

tes ved at Finanstilsynet sender forhåndsvarsel eller treffer vedtak.

Departementet kan fastsette forskrifter om renter ved forsinket betaling av overtredelsesgebyr og nærmere bestemmelser om foreldelse.

§ 14-8 *Straff*

Den som uten å være statsautorisert revisor, forsettlig eller uaktsomt gir inntrykk av selv å ha bekreftet et regnskap eller annen informasjon etter reglene i denne loven, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 8-1 til 8-7, § 8-8 eller § 12-5, § 9-4 første, annet, fjerde eller femte ledd, § 9-10 eller § 10-2, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år. Det samme gjelder den som handler i strid med vedtak fattet med hjemmel i § 14-3 eller § 14-4.

Grove eller gjentatte brudd på god revisjonsskikk, jf. § 9-4 tredje ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

Kapittel 15 Klagenemnd

§ 15-1 *Klagenemnd*

Departementet kan i forskrift fastsette at en klagenemnd skal avgjøre klager på vedtak truffet av Finanstilsynet etter denne loven.

Forvaltningsloven gjelder for klagenemndens virksomhet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om frister, innholdet av klage, tilsvare og muntlig forhandling og om klagenemndens sammensetning og virksomhet.

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av Finanstilsynet. Departementet fastsetter medlemmenes godtgjørelse.

Det kan kreves gebyr for behandling av klage som angitt i første ledd. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når gebyr skal kreves, om gebyrenes størrelse og om innkrevingen.

Kapittel 16 Ikrafttredelses- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 16-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer oppheves fra den tiden loven trer i kraft.

§ 16-2 *Overgangsregler*

En person som ved lovens ikrafttredelse er godkjent som registrert revisor, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer kapittel 3, er fra dette tidspunktet statsautorisert revisor.

En person som ved lovens ikrafttredelse er godkjent revisor, men ikke ansvarlig revisor, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 3-7, må oppfylle kravene til etterutdanning i § 5-1 fra og med det tredje årsskiftet etter lovens ikrafttredelse. Vedkommende kan bare utpekes som oppdragsansvarlig revisor eller påta seg oppdrag om lovfestet revisjon eller revisorbekreftelser hvis kravene i § 5-1 første og annet ledd er oppfylt, og vedkommende har dokumentert dette overfor Finanstilsynet etter reglene i § 5-1 fjerde og femte ledd. Personer som ikke har dokumentert fullført etterutdanning etter fristen i denne paragrafen er ikke godkjent som statsautorisert revisor etter fristens utløp. Disse kan søke om godkjenning i henhold til reglene i § 3-8.

Departementet kan gi overgangsregler.

§ 16-3 *Endringer i andre lover*

Følgende endringer gjøres i andre lover:

1. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. gjøres følgende endringer:

§ 3 a tredje ledd skal lyde:

Revisor som nevnt i første ledd og revisor i noterte foretak som trekker seg i henhold til revisorloven § 9-6, skal sende begrunnelse for sin fratreden til Finanstilsynet. Revisor skal videre rapportere til Finanstilsynet hvis foretaket velger ny revisor på ekstraordinær generalforsamling eller revisjonsoppdraget på annen måte utløper før utløpet av tjenestetiden.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4 b nytt tredje ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan pålegge foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, samt personer og foretak som utfører oppgaver for et revisjonsforetak i forbindelse med revisjon av slike foretak å gi de opplysninger om den lovfestede revisjonen som tilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med revisjonsforetaket. Hvis opplysningsplikten som er pålagt foretaket ikke oppfylles, kan opplysningsplikten pålegges de enkelte tillitsvalgte, ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket. Foretaket skal i slike tilfeller som hovedregel varsles.

§ 7 annet ledd skal lyde:

Taushetsplikten etter første ledd og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1, herunder Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenstepensjoner, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkningsorgan. Taushetsplikten

gjelder heller ikke overfor Nasjonal sikkerhetsmyndighet ved deling av informasjon som er nødvendig for at sikkerhetsmyndigheten skal kunne utføre lovbestemte oppgaver. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at Finanstilsynet gir opplysninger til regulert marked med tillatelse etter *verdipapirhandelloven*, *verdipapirsentral med tillatelse etter verdipapirsentralloven* eller sentral motpart med tillatelse etter *verdipapirhandelloven*, om forhold som er nødvendige for utførelsen av disse foretakenes lovbestemte oppgaver.

2. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal § 3-1 første ledd nr. 8 første punktum lyde:

Hvorvidt selskapet er unntatt revisjonsplikt *etter aksjeloven* § 7-6 og eventuelle andre opplysninger som skal registreres i eller i medhold av *aksjeloven* § 7-6.

3. I lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper skal § 2-13 nytt sjette ledd lyde:

(6) *Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Aksjeloven § 7-5 a gjelder tilsvarende.*

4. I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 43 nytt annet ledd lyde:

Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Aksjeloven § 7-5 a gjelder tilsvarende.

5. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 5-26 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Det som er bestemt om revisor i *revisorloven* § 8-1 til § 8-7 og § 10-1 første og tredje til femte ledd, samt annet ledd bokstav a, c og d, gjelder tilsvarende for granskere.

§ 5-27 første ledd første punktum skal lyde:

Selskapets ledende ansatte, medlemmer av styre og bedriftsforsamling, *revisor* og eventuelle autoriserte regnskapsførere etter *regnskapsførerloven* skal på forespørsel og uten hinder av *taushetsplikt* gi granskeren alle opplysninger de er kjent med, som kan være av betydning for de temaene som granskes.

I kapittel 7 romertall I skal ny § 7-5 a lyde:

§ 7-5 a *Møte mellom styret og revisor*

(1) Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Dersom et flertall av styrets medlemmer også inngår i selskapets daglige ledelse skal likevel hele styret delta i møtet, med unntak av daglig leder.

(2) Formålet med møtet skal være at styret og revisor drøfter sentrale regnskapsmessige forhold og andre forhold som revisor mener styret bør informeres om, herunder regnskapsmessige forhold der revisor ser ve-

sentlige svakheter og mangler ved de vurderingene den daglige ledelsen har gjort.

(3) Kravet etter første ledd gjelder ikke for:

1. selskaper som er omfattet av *regnskapsloven* § 1-6,
2. datterselskaper som har samme revisor som morselskapet dersom morselskapet er omfattet av kravet i første ledd,
3. datterselskaper som har samme revisor som morselskapet, dersom morselskapet uten å være omfattet av kravet i første ledd likevel avholder et slikt møte med revisor som nevnt der.

(4) Møtet skal gjennomføres som et fysisk eller elektronisk møte. Revisor deltar i møtet på samme måte som styremedlemmene. Dersom møtet avholdes som et fysisk møte, kan revisor delta elektronisk om dette godkjennes av styremedlemmene.

§ 7-6 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Beslutning om å unnlate revisjon kan ikke treffes hvis selskapet er revisjonspliktig etter annen lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov.

§ 7-6 sjette og sjuende ledd skal lyde:

(6) Selskapet skal straks gi melding til Foretaksregisteret dersom generalforsamlingen har truffet beslutning som nevnt i første ledd. *Beslutning* som nevnt i første ledd får ikke virkning før den er registrert til Foretaksregisteret.

(7) Dersom vilkårene for fritak fra *revisjon* ikke lenger er til stede, skal *selskapet* straks gi melding til *Foretaksregisteret*. *Styret skal straks sørge for å innkalle generalforsamlingen og foreslå valg av revisor. Det samme gjelder dersom generalforsamlingen har stilt krav om revisjon etter fjerde ledd.*

6. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 5-26 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Det som er bestemt om revisor i *revisorloven* § 8-1 til § 8-7 og § 10-1 første og tredje til femte ledd, samt andre ledd bokstav a, c og d, gjelder tilsvarende for granskere.

§ 5-27 første ledd første punktum skal lyde:

Selskapets ledende ansatte, medlemmer av styre og bedriftsforsamling, *revisor* og eventuelle autoriserte regnskapsførere etter *regnskapsførerloven* skal på forespørsel og uten hinder av *taushetsplikt* gi granskeren alle opplysninger de er kjent med, som kan være av betydning for de temaene som granskes.

§ 6-41 skal lyde:

§ 6-41 *Revisjonsutvalg*

(1) I selskaper som er foretak av allmenn interesse etter *revisorloven* § 1-2 sjette ledd, skal det velges et revi-

sjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

(2) Første ledd gjelder ikke selskaper som siste regnskapsår oppfylte minst to av følgende tre kriterier:

1. gjennomsnittlig antall ansatte på under 250,
2. balansesum på mindre enn 300 millioner kroner ved utgangen av regnskapsåret,
3. nettoomsetning på mindre enn 350 millioner kroner.

I selskaper som er unntatt fra kravet om revisjonsutvalg etter første punktum, skal styret utføre *de oppgavene som er lagt til revisjonsutvalget*. Når styret utfører slike oppgaver, kan styreleder som er ledende ansatt i selskapet ikke delta i møtet.

(3) Første ledd gjelder ikke for heleid datterselskaper dersom det i morselskapet er etablert et revisjonsutvalg som oppfyller de kravene som stilles til revisjonsutvalg i datterselskapet.

§ 6-43 skal lyde:

§ 6-43 *Revisjonsutvalgets oppgaver*

Revisjonsutvalget skal:

- a. *informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen,*
- b. *forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet,*
- c. *for så vidt gjelder selskapets regnskapsrapportering, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle,*
- d. *ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,*
- e. *vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven kapittel 8 og artikkel 6 i revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, herunder særlig at andre tjenester enn revisjon er levert i samsvar med forordningen artikkel 5,*
- f. *ha ansvaret for å forberede selskapets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16, jf. revisorloven § 12-1.*

I kapittel 7 romertall I skal ny § 7-1 a lyde:

§ 7-1 a *Særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse – revisjonsforordningen*

For selskaper som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, gjelder reglene i revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1.

§ 7-2 skal lyde:

§ 7-2 *Opphør av revisors oppdrag*

(1) Revisor tjenestegjør inntil en annen revisor er valgt. *Selskaper som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, kan etter revisjonsforordningen artikkel 17 nr. 1 annet avsnitt velge et bestemt revisjonsselskap for en sammenhengende oppdragsperiode på høyst ti år. Oppdragsperioden kan utvides til høyst:*

- a) *20 år på de vilkår om gjennomføring av en anbudsprosess som er angitt i revisjonsforordningen artikkel 17 nr. 4 bokstav a, jf. revisorloven § 12-1.*
- b) *24 år på de vilkår om valg av flere revisorer som er angitt i revisjonsforordningen artikkel 17 nr. 4 bokstav b, jf. revisorloven § 12-1.*

(2) Selskapet kan ikke avsette revisor før utløpet av tjenestetiden uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse.

(3) Opphører revisors oppdrag før utløpet av tjenestetiden, skal styret uten opphold sørge for valg av ny revisor. Det samme gjelder dersom revisor ikke lenger fylles vilkårene for å kunne velges til revisor i selskapet.

(4) Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Hvis foretaket valgte ny revisor på ekstraordinær generalforsamling eller oppdraget på annen måte opphørte før utløpet av tjenestetiden, skal selskaper som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, sende begrunnelse for dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter andre punktum også skal gjelde andre revisjonspliktige allmennaksjeselskaper.

I kapittel 7 romertall I skal ny § 7-5 a lyde:

§ 7-5 a *Møte mellom styret og revisor*

(1) Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Dersom et flertall av styrets medlemmer også inngår i selskapets daglige ledelse, skal likevel hele styret delta i møtet, med unntak av daglig leder.

(2) Formålet med møtet skal være at styret og revisor drøfter sentrale regnskapsmessige forhold og andre forhold som revisor mener styret bør informeres om, herunder regnskapsmessige forhold der revisor ser vesentlige svakheter og mangler ved de vurderingene den daglige ledelsen har gjort.

(3) Kravet etter første ledd gjelder ikke for:

1. selskaper som er omfattet av regnskapsloven § 1-6,
2. datterselskaper som har samme revisor som morselskapet dersom morselskapet er omfattet av kravet i første ledd,
3. datterselskaper som har samme revisor som morselskapet, dersom morselskapet uten å være omfattet av kravet i første ledd likevel avholder et slikt møte med revisor som nevnt der.

(4) Møtet skal gjennomføres som et fysisk eller elektronisk møte. Revisor deltar i møtet på samme måte som styremedlemmene. Dersom møtet avholdes som et fysisk møte, kan revisor delta elektronisk om dette godkjennes av styremedlemmene.

7. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. skal § 3-3a ellefte ledd lyde:

Det skal gis opplysninger om det er tegnet forsikring for styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner og i tilfelle om forsikringsdekningen.

Nåværende ellefte og tolvte ledd blir tolvte og trettende ledd.

8. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser skal ny § 44 a i kapittel 5 lyde:

§ 44 a *Møte med revisor*

Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Aksjeloven § 7-5 a gjelder tilsvarende.

9. I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring skal § 13 første ledd nr. 4 lyde:

4. *revisors skriftlige kommunikasjon med styret etter revisorloven § 9-5,*

10. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 3-5 første ledd skal lyde:

(1) EØS-avtalen vedlegg IX forordning (EU) nr. 236/2012 (om shortsalg og visse sider ved kredittapsbytteavtaler (shortsalgforordningen)), som endret ved forordning (EU) nr. 909/2014, gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 5-5 åttende ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan også fastsette forskrift om krav til revisjon, valg av revisor og revisjonsutvalg.

§ 19-1 annet ledd skal lyde:

(2) Finanstilsynet fører kontroll med at årsregnskap, årsberetning, halvårsregnskap og annen finansiell rapportering, samt revisjonsutvalg, valg av revisor og rapportering om betalinger til myndigheter, fra utstedere av omsettelige verdipapirer som er eller søkes tatt opp til handel på regulert marked i EØS og som har Norge som hjemstat, er i samsvar med lov eller forskrifter.

§ 19-1 femte ledd annet punktum skal lyde:

Departementet kan herunder fastsette forskrifter om kontroll og tiltak som nevnt i annet ledd blant annet for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der den finansielle rapporteringen og rapporteringen om

betalinger til myndigheter etter annet ledd, ikke er i samsvar med lov eller forskrifter.

§ 19-7 syvende ledd skal lyde:

(7) Finanstilsynet kan pålegge foretak som nevnt i § 19-1 annet ledd å innhente den dokumentasjonen som Finanstilsynet krever til gjennomføring av kontroll etter § 19-1 annet ledd. *Første ledd gjelder tilsvarende dersom Finanstilsynet har grunn til å anta at noen handlinger i strid med lov eller forskrifter som er underlagt kontroll etter § 19-1 annet ledd.*

Overskriften til § 21-3 skal lyde:

Overtredelse av reglene om flagging og periodisk rapportering mv.

§ 21-3 tredje ledd skal lyde:

(3) *Annet ledd gjelder tilsvarende dersom foretaket overtrer allmennaksjeloven § 6-41, § 6-43 og § 7-2, revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, artikkel 16 og 17, eller tilsvarende regler som foretaket plikter å følge i medhold av verdipapirhandelloven eller forskrift fastsatt i medhold av denne.*

Nåværende tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd.

11. I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak skal ny § 101 a i kapittel 7 lyde:

§ 101 a *Møte med revisor*

Styret skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Aksjeloven § 7-5 a gjelder tilsvarende.

12. I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 5-4 første ledd annet punktum skal lyde:

Allmennaksjeloven § 7-5 a første og annet ledd gjelder tilsvarende for møter mellom daglig leder av filialen og revisor.

§ 8-6 tredje ledd skal lyde:

(3) Styret skal holde seg orientert om foretakets økonomiske stilling og plikter, og påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal minst én gang hvert kvartal ha møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede, med mindre annet fastsettes i instruks for styret. *Allmennaksjeloven § 7-5 a annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.*

§ 8-17 første ledd skal lyde:

(1) Et finansforetak er revisjonspliktig etter revisorloven. Generalforsamlingen velger én eller flere revisorer og godkjenner deres *godtgjørelse*. *Allmennaksjeloven*

§§ 7-2 til 7-5 a gjelder tilsvarende for finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Finanstilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet etter allmennaksjeloven § 7-3 og aksjeloven § 7-3.

Ny § 8-17 a skal lyde:

§ 8-17 a *Særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse – revisjonsforordningen*

For finansforetak som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, gjelder reglene i forordning (EU) nr. 537/2014 om særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse som gjennomført ved revisorloven § 12-1 første ledd (revisjonsforordningen).

§ 8-18 skal lyde:

§ 8-18 *Plikt til å ha revisjonsutvalg*

(1) *Finansforetak som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd, skal ha et revisjonsutvalg. Det samme gjelder holdingforetak i konsern hvor slike finansforetak inngår.*

(2) Med mindre Finanstilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for:

- a) finansforetak som er heleid datterforetak i finanskonsern hvor morselskapet har revisjonsutvalg,
- b) kreditforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, *forutsatt at foretaket offentlig begrunner at det verken bør ha et revisjonsutvalg eller at styret bør fungere som revisjonsutvalg,*
- c) finansieringsforetak som ikke har utstedt aksjer eller egenkapitalbevis notert på regulert marked, ikke har utestående obligasjoner eller sertifikater med samlet pålydende på 100 millioner euro eller mer, og ikke har offentliggjort prospekt.

(3) Finanstilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra finansforetaks plikt til å ha revisjonsutvalg og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

§ 8-19 skal lyde:

§ 8-19 *Revisjonsutvalgets oppgaver*

(1) Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret.

(2) Revisjonsutvalget skal:

- a) *informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen,*
- b) *forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet,*
- c) *for så vidt gjelder foretakets regnskapsrapportering, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og foretakets internrevisjon uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle,*

d) *ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,*

e) *vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven kapittel 8 og revisjonsforordningen artikkel 6, herunder særlig at andre tjenester enn revisjon er levert i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 5, jf. revisorloven § 12-1,*

f) *ha ansvaret for å forberede foretakets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16, jf. revisorloven § 12-1.*

§ 18-1 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Styret i morselskapet skal sørge for at det avgis en felles revisjonsberetning for morselskapet og finanskonsernet. Reglene i § 8-17 gjelder tilsvarende for morselskapet.

(5) Bestemmelsene om revisjonsutvalg i §§ 8-18 til 8-20 gjelder tilsvarende for holdingforetak med konsekasjon til å drive virksomhet som morselskap i finanskonsern som omfatter finansforetak som er foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjette ledd.

Nye §§ 22-4 til 22-6 skal lyde:

§ 22-4 *Overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler om revisjonsutvalg og valg av revisor*

(1) Finanstilsynet kan ilegge et finansforetak overtredelsesgebyr ved brudd på følgende bestemmelser:

- a) §§ 8-18 og 8-19 og bestemmelsene i revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, om revisjonsutvalgets oppgaver
- b) revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, artikkel 16 om valg av revisor
- c) revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, artikkel 17 om revisjonsoppdragets varighet.

(2) Det kan fastsettes et overtredelsesgebyr på inntil 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsomsetningen etter siste godkjente årsregnskap. For et morselskap eller et datterselskap av et morselskap som skal utarbeide konsernregnskap etter direktiv 2013/34/EU, skal den relevante samlede omsetningen være den samlede årsomsetningen, eller tilsvarende inntekt etter relevante regnskapsdirektiver, etter siste godkjente konsernregnskap.

(3) Departementet kan fastsette utfyllende forskrift til bestemmelsen her.

§ 22-5 *Momenter ved vedtak om overtredelsesgebyr*

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av overtredelsesgebyr kan det blant annet tas hensyn til

- a) overtredelsens grovhet og varighet
- b) overtreders finansielle styrke, særlig samlet omsetning eller årsinntekt og eiendeler

- c) hvor stor vinning som er oppnådd eller tap som er unngått ved overtredelsen
- d) tap påført tredjemann som følge av overtredelsen
- e) i hvilken grad overtrederen har samarbeidet med Finanstilsynet
- f) tidligere overtredelser.

§ 22-6 Foreldelse mv.

(1) Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes fem år etter at overtredelsen har opphørt. Fristen avbrytes ved at Finanstilsynet sender forhåndsvarsel eller treffer vedtak.

(2) Departementet kan fastsette forskrifter om renter ved forsinket betaling av overtredelsesgebyr og nærmere bestemmelser om foreldelse.

13. I lov 21. juni 2019 nr. 31 om Norges Bank og pengevesenet mv. gjøres følgende endringer:

§ 1-11 første ledd skal lyde:

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland, jf. lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond §§ 3 annet ledd og 10.

§ 4-1 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Representantskapet har rett til å kreve de opplysningene fra selskapets daglige leder, styret og den valgte revisor som er nødvendige for tilsynet.

B.

V e d t a k t i l l o v

om endringer i lov om Folketrygdfondet (avvikling av varaordningen mv.)

I

I lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 8 første ledd nåværende fjerde punktum blir tredje punktum og skal lyde:

Gjenoppnevning av medlemmer kan skje for en samlet periode på tolv år.

§ 8 annet ledd skal lyde:

Ved behandling av administrative saker suppleres styret med ytterligere *to styremedlemmer* som velges av og blant de ansatte.

§ 8 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Styremedlemmer kan tre tilbake før tjenestetiden er ute med rimelig forhåndsvarsel til departementet.

Dersom *styremedlemmer fratrer* eller dør i løpet av den tid de er oppnevnt for, skal nytt *medlem oppnevnes* for den gjenstående tid.

§ 8 sjetten ledd skal lyde:

Styremedlemmer skal ha godtgjøring som fastsettes av departementet.

II

Endringene i lov om Folketrygdfondet trer i kraft den tid Kongen bestemmer.

Oppnevninger av varamedlemmer som er foretatt før loven har trådt i kraft, løper ut oppnevningsperiodene. Departementet kan fastsette nærmere overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. oktober 2020

Mudassar Kapur

leder

Elin Rodum Agdestein

ordfører

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/3532 -

Dato
26 .06.2020

Retting av inkurier i Prop. 37 LS (2019–2020) Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) mv.

1. BAKGRUNN

Den 13. desember 2019 ble Prop. 37 LS (2019-2020) Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) mv. lagt frem for Stortinget. I Prop. 37 LS (2019–2020) er det funnet noen inkurier i forslaget til ny revisorlov. Det bes om at finanskomiteen i sin innstilling hensyntar forslagene nedenfor til opprettinger av disse. I punkt 1 nedenfor redegjøres det for en inkurie i omtalen av grensene for revisjonsplikt for aksjeselskaper, mens det i punkt 2 og 3 redegjøres for inkurier som er oppdaget i lovteksten.

2. FEIL I OMTALE AV GRENSENE FOR REVISJONSPLIKT FOR AKSJESELSKAPER

I proposisjonen punkt 5.1 fjerde avsnitt er det vist til gammelt rettsgrunnlag for grenser for revisjonsplikt. Fra 1. januar 2018, jf. lov 16. juni 2017 nr. 71, følger grensene for revisjonsplikt dels av aksjeloven § 7-6 første ledd og dels av forskrift fastsatt i medhold av denne. Dette innebærer at det etter forskrift fastsatt 3. januar 2018 gjelder følgende grenser: Aksjeselskapet kan velge å unnlate revisjon dersom driftsinntektene av den samlede virksomheten er mindre enn seks millioner kroner, selskapets balansesum er mindre enn 23 millioner kroner og gjennomsnittlig antall ansatte ikke overstiger ti årsverk.

Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det ikke er foreslått endringer i disse grensene i Prop. 37 LS (2019–2020).

3. TEKNISKE FEIL I FORSLAGET TIL LOVTEKST I PROP. 37 LS (2019-2020)

3.1 Unøyaktig bruk av begrepene årsregnskap og konsernregnskap

Lovforslaget bruker begrepene «årsregnskap» og «konsernregnskap» på en måte som ikke er helt konsistent med begrepsbruken i regnskapsloven (lov 17. juli 1998 nr. 56). Dette er ikke hensiktsmessig med tanke på sammenheng og konsistens i regelverket. I forslaget til ny revisorlov brukes begrepene på en måte som åpner for å tolke dette som to separate former for regnskap. I regnskapsloven brukes begrepene derimot slik at «konsernregnskap» er en del av «årsregnskapet», jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

Det bør foretas lovtekniske endringer slik at forslaget til ny revisorlov blir konsistent med regnskapsloven. En rekke steder bør derfor lovteksten endres fra «årsregnskap og konsernregnskap» / «årsregnskapet og konsernregnskapet» til bare «årsregnskap»/«årsregnskapet». Dette gjelder:

- § 1-2 tredje ledd bokstav a og b
- § 2-1 første ledd
- § 3-3 første ledd
- § 9-1 første ledd
- § 9-4 første ledd og fjerde ledd første punktum
- § 9-8 sjette ledd og syvende ledd første punktum
- § 12-6 første ledd første punktum
- Forslaget til endring i allmennaksjeloven § 6-43 bokstav D
- Forslaget til endring i finansforetaksloven § 8-19 andre ledd bokstav d

Lovforslaget § 9-4 gjelder revisors plikter ved utførelse av lovfestet revisjon. Andre ledd andre punktum lyder: *«Det samme gjelder for konsernberetningen»*. Når bestemmelsen for øvrig viser til «årsberetningen», vil også det som i bestemmelsen omtales som konsernberetningen dekkes av dette begrepet. Andre ledd andre punktum blir da overflødig og bør tas ut.

Lovforslaget § 9-7 femte ledd lyder: *«Denne paragrafen gjelder på samme måte for revisjonsberetningen til konsernregnskapet. [...]»*. Bestemmelsen er unødvendig når loven etter nødvendige endringer vil bygge på begrepet «årsregnskap» i regnskapsloven som også omfatter konsernberetningen. Det er egnet til å skape tvil om hva som ligger i denne delen av bestemmelsen om den blir stående. Paragraf 9-7 femte ledd bør derfor tas ut.

Videre bør forslaget § 9-8 første ledd endres. Etter forslaget lyder bestemmelsen: *«Konsernrevisor har ansvaret for revisjonsberetningen til konsernregnskapet.»* Ordlyden gir inntrykk av at det er en separat revisjonsberetning til konsernregnskapet. I tråd med endringene ovenfor bør bestemmelsen i stedet gi uttrykk for at revisjonsberetningen til årsregnskapet også skal dekke konsernregnskapsdelen.

Se forslag til endringer i bestemmelsene under punkt 4.

3.2 Andre inkurier

I forslaget § 5-1 om krav til etterutdanning bør lovforslagets første og andre ledd samles til ett ledd. Ved en inkurie ble det som i lovforslaget nå er andre ledd, stående som et selvstendig ledd og ikke en del av første ledd som opprinnelig tiltenkt. Dette gjør at henvisningene til de ulike leddene i § 5-1 i § 3-2 tredje ledd, § 3-8 og § 5-1 syvende ledd blir feil. Det fremgår av særmerknadene til § 5-1 at hensikten var at det skulle være ett ledd.

I forslaget § 9-10 andre ledd er det vist til forslaget § 8-5 første ledd, første og andre punktum. Henvisningen i § 9-10 andre ledd til § 8-5 første ledd bør ikke begrenses til første og andre punktum, men gjelde hele bestemmelsen. Det er også blitt feil ved at det vises til hele § 8-1 i § 9-10 andre ledd. Det bør kun vises til første og andre ledd i denne. Henvisningen her ble ikke tilpasset da det i lovforslaget ble tatt et nytt tredje ledd i § 8-1 sammenlignet med det som fremkommer av lovutkastet i NOU 2017: 15.

I forslaget § 9-8 syvende ledd er det henvist til personvernloven kapittel 5. Den riktige henvisningen er personvernforordningen.

I forslaget § 16-2 andre ledd første punktum mangler det et komma.

Se forslag til endringer i bestemmelsene under punkt 4.

4. FORSLAG TIL ENDRINGER I LOVFORSLAGET DEL A

4.1 Lovforslaget § 1-2 tredje ledd bokstav a og b

Lovforslaget § 1-2 tredje ledd bokstav a lyder:

«revisjon av revisjonspliktiges årsregnskap og *konsernregnskap*»

Lovforslaget § 1-2 tredje ledd bokstav a bør lyde:

«revisjon av revisjonspliktiges årsregnskap»

Lovforslaget § 1-2 tredje ledd bokstav b lyder:

«revisjon av årsregnskap og *konsernregnskap* for noen som ikke er revisjonspliktig, hvis et revisjonsselskap eller en statsautorisert revisor i revisjonsberetning eller på annen måte gir uttrykk for at regnskapet er revidert.»

Lovforslaget § 1-2 tredje ledd bokstav b bør lyde:

«revisjon av årsregnskap for noen som ikke er revisjonspliktig, hvis et revisjonsselskap eller en statsautorisert revisor i revisjonsberetning eller på annen måte gir uttrykk for at regnskapet er revidert.»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

4.2 Lovforslaget § 2-1 første ledd

Lovforslaget § 2-1 første ledd lyder:

«Revisjonspliktige skal påse at årsregnskapet og *konsernregnskapet* blir revidert av ett eller flere revisjonsforetak.»

Lovforslaget § 2-1 første ledd bør lyde:

«Revisjonspliktige skal påse at årsregnskapet blir revidert av ett eller flere revisjonsforetak.»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

4.3 Lovforslaget § 3-3 første ledd første punktum

Lovforslaget § 3-3 første ledd første punktum lyder:

«Statsautorisert revisor skal ha minst tre års variert praktisk opplæring i revisjon av årsregnskap, *konsernregnskap* eller tilsvarende finansiell rapportering.»

Lovforslaget § 3-3 første ledd første punktum bør lyde:

«Statsautorisert revisor skal ha minst tre års variert praktisk opplæring i revisjon av årsregnskap eller tilsvarende finansiell rapportering, *også for konsern.*»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd. Det bør i stedet presiseres at bestemmelsen også gjelder konsern.

4.4 Lovforslaget § 5-1 første og andre ledd

Lovforslaget § 5-1 første og andre ledd lyder:

«En statsautorisert revisor skal ha gjennomført minst 120 timer relevant etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene eller i løpet av det inneværende og de to foregående kalenderårene. Etterutdanningen skal være innenfor fagkretsen for en mastergrad i regnskap og revisjon, jf. § 3-2 første ledd.

Som relevant etterutdanning regnes

- a) strukturert opplæring
- b) undervisning, utarbeidelse av undervisningsopplegg, artikler og annet fagstoff, deltakelse i fagteknisk utvalgsarbeid, sensur ved eksamen og likeverdig aktivitet med inntil 30 timer.»

Lovforslaget § 5-1 første og andre ledd bør lyde:

«En statsautorisert revisor skal ha gjennomført minst 120 timer relevant etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene eller i løpet av det inneværende og de to foregående kalenderårene. Etterutdanningen skal være innenfor fagkretsen for en mastergrad i regnskap og revisjon, jf. § 3-2 første ledd. Som relevant etterutdanning regnes

a) strukturert opplæring

b) undervisning, utarbeidelse av undervisningsopplegg, artikler og annet fagstoff, deltakelse i fagteknisk utvalgsarbeid, sensur ved eksamen og likeverdig aktivitet med inntil 30 timer.»

Merknad: Disse to leddene bør slås sammen slik at henvisninger til § 5-1 fra andre bestemmelser i loven blir riktig. Det fremgår av særmerknadene til § 5-1 at hensikten var at disse to skulle være samme ledd.

4.5 Lovforslaget § 9-1 første ledd

Lovforslaget § 9-1 første ledd lyder:

«Formålet med lovfestet revisjon er å skape tillit til at årsregnskapet og *konsernregnskapet* oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, og ved dette blant annet bidra til å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.»

Lovforslaget § 9-1 første ledd bør lyde:

«Formålet med lovfestet revisjon er å skape tillit til at årsregnskapet oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, og ved dette blant annet bidra til å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

4.6 Lovforslaget § 9-4 første ledd og fjerde ledd første punktum

Lovforslaget § 9-4 første ledd lyder:

«Revisor skal vurdere om årsregnskapet og *konsernregnskapet* er utarbeidet i samsvar med gjeldende lovkrav.»

Lovforslaget § 9-4 første ledd bør lyde:

«Revisor skal vurdere om årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med gjeldende lovkrav.»

Lovforslaget § 9-4 andre ledd andre punktum bør tas ut.

Lovforslaget § 9-4 fjerde ledd første punktum lyder:

«Revisor skal utføre revisjonen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet og *konsernregnskapet* som skyldes misligheter eller utilsiktede feil.»

Lovforslaget § 9-4 fjerde ledd første punktum bør lyde:

«Revisor skal utføre revisjonen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet som skyldes misligheter eller utilsiktede feil.»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd. På samme måte vil bestemmelsen om årsberetningen i § 9-4 andre ledd første punktum også dekke «konsernberetningen» i § 9-4 andre ledd andre punktum, og bør derfor tas ut.

4.7 Lovforslaget § 9-7 femte ledd

Lovforslaget § 9-7 femte (siste) ledd bør tas ut.

Merknad: Siden konsernregnskapet inngår i årsregnskapet, er det unødvendig og kan virke misvisende å ha en egen bestemmelse om revisjonsberetningen til konsernregnskapet.

4.8 Lovforslaget § 9-8 første, sjette og syvende ledd

Lovforslaget § 9-8 første ledd lyder:

«Konsernrevisor har ansvaret for revisjonsberetningen til konsernregnskapet.»

Lovforslaget § 9-8 første ledd bør lyde:

«Konsernrevisor har ansvaret for at revisjonsberetningen til et morforetak også dekker konsernregnskapet.»

Merknad: Det gis ikke en egen revisjonsberetning til konsernregnskapet, og bestemmelsen bør ikke omtale dette som om det er det. Justeringen fører til at bestemmelsen omtaler konsernrevisor på en måte som er konsistent med begrepsbruken i revisorloven for øvrig og regnskapsloven.

Lovforslaget § 9-8 sjette lyder:

«Hvis en revisor som reviderer *konsernregnskap* eller årsregnskap for et morforetak, ber om det, plikter revisor i datterforetak å gi relevante opplysninger.»

Lovforslaget § 9-8 sjette ledd bør lyde:

«Hvis en revisor som reviderer årsregnskap for et morforetak ber om det, plikter revisor i datterforetak å gi relevante opplysninger.»

Lovforslaget § 9-8 syvende lyder:

«En revisor som reviderer årsregnskap for et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet, kan uten hinder av taushetsplikt gi relevante opplysninger og utlevere relevant dokumentasjon til en revisor som reviderer *konsernregnskap eller* årsregnskap for et morforetak eller et foretak med investeringer i tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet. Dette gjelder også der et slikt foretak er hjemmehørende i et annet land, forutsatt at opplysninger og dokumentasjon overføres i samsvar med reglene i *personopplysningsloven kapittel V.*»

Lovforslaget § 9-8 syvende ledd første og andre punktum bør lyde:

«En revisor som reviderer årsregnskap for et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet, kan uten hinder av taushetsplikt gi relevante opplysninger og utlevere relevant dokumentasjon til en revisor som reviderer årsregnskap for et morforetak eller et foretak med investeringer i tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet. Dette gjelder også der et slikt foretak er hjemmehørende i et annet land, forutsatt at opplysninger og dokumentasjon overføres i samsvar med reglene i personvernforordningen.»

Merknad: Siden konsernregnskapet inngår i årsregnskapet, er det unødvendig og kan virke misvisende å ha en egen bestemmelse om revisjonsberetningen til konsernregnskapet.

Endringen i andre punktum skyldes at henvisningen til personvernloven kapittel V ikke blir riktig når personvernforordningen er trådt i kraft i norsk rett. Bestemmelsen må nå hen vise til personvernforordningen.

4.9 Lovforslaget § 9-10 andre ledd

Lovforslaget § 9-10 andre ledd lyder:

«Kravene til uavhengighet i § 8-1 og § 8-5 første ledd, første og annet punktum gjelder tilsvarende for oppdrag om revisorbekreftelser.»

Lovforslaget § 9-10 andre ledd bør lyde:

«Kravene til uavhengighet i § 8-1 første og andre ledd og § 8-5 første ledd gjelder tilsvarende for oppdrag om revisorbekreftelser.»

Merknad: I denne bestemmelsen har det blitt feil i henvisningene. Bestemmelsen bør vise til § 8-1 første og andre ledd og § 8-5 første ledd i sin helhet.

4.10 Lovforslaget § 12-6 første ledd første punktum

Lovforslaget § 12-6 første ledd første punktum lyder:

«Revisjonsforetak hjemmehørende i et land utenfor EØS som reviderer årsregnskapet *eller konsernregnskapet* til et foretak som er etablert utenfor EØS og som har utstedt omsettelige verdipapirer som er tatt opp til handel på et regulert marked i Norge, skal være registrert i Finanstilsynets register.»

Lovforslaget § 12-6 første ledd første punktum bør lyde:

«Revisjonsforetak hjemmehørende i et land utenfor EØS som reviderer årsregnskapet til et foretak som er etablert utenfor EØS og som har utstedt omsettelige verdipapirer som er tatt opp til handel på et regulert marked i Norge, skal være registrert i Finanstilsynets register.»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i denne bestemmelsen da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

4.11 Lovforslaget § 16-2 andre ledd første punktum

Lovforslaget § 16-2 andre ledd første punktum lyder

«En person som ved lovens ikrafttredelse er godkjent revisor men ikke ansvarlig revisor, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 3-7, må oppfylle kravene til etterutdanning i § 5-1 fra og med det tredje årsskiftet etter lovens ikrafttredelse.»

Lovforslaget § 16-2 første ledd første punktum bør lyde:

«En person som ved lovens ikrafttredelse er godkjent revisor, men ikke ansvarlig revisor, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 3-7, må oppfylle kravene til etterutdanning i § 5-1 fra og med det tredje årsskiftet etter lovens ikrafttredelse.»

Merknad: Her mangler det et komma.

4.12 Forslaget til endring av allmennaksjeloven § 6-43 bokstav d og finansforetaksloven § 8-19 andre ledd bokstav d

Forslaget til endring av allmennaksjeloven § 6-43 bokstav d lyder:

«ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet og konsernregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,»

Forslaget til endring av allmennaksjeloven § 6-43 bokstav d bør lyde:

«ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,»

Forslaget til endring av finansforetaksloven § 8-19 andre ledd bokstav d lyder:

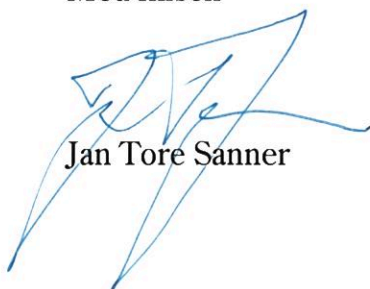
«ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet og konsernregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,»

Forslaget til endring av finansforetaksloven § 8-19 andre ledd bokstav d bør lyde:

«ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,»

Merknad: Det bør ikke vises til både årsregnskap og konsernregnskap i disse bestemmelsene da konsernregnskapet inngår som en del av årsregnskapet, jf. regnskapsloven § 3-1 jf. § 3-2 tredje ledd.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Kopi: Statsministerens kontor,
Departementenes Servicesenter ved Teknisk redaksjon